

ETLA SUHDANNENÄKYMÄT

TAMMIKUU 2018

Ei julkisuuteen

10.1.2018

Yhteenveto.....	2
Kansainvälinen talous	4
Ulkomaankauppa.....	6
Yksityiset kulutusmenot.....	8
Investoinnit.....	10
Tuotanto	12
Teollisuustuotanto	14
Työllisyys.....	16
Hinnat ja kustannukset	18
Julkinen talous.....	20
Yhteenveto talousennusteista.....	22

ETLA Ennusteryhmä

Markku **Kotilainen**, tutkimusjohtaja

Birgitta **Berg-Andersson**, tutkija, Twitter: @BirgittaBergA1

Ville **Kaitila**, tutkija, Twitter: @VilleKaitila

Hannu **Kaseva**, tutkija

Markku **Lehmus**, tutkija, Twitter: @MarkkuLehmus

SUHDANNENÄKYMÄT TAMMIKUUSSA

Euroalueen talousluottamus vahvistunut edelleen

Suomen tavaraviennin määrän kasvu on jatkunut

Työmarkkinoiden kehitys on vahvistunut selvästi Suomessa

EUROALUEELLA VAHVA LUOTTAMUS

Eurostatin julkaisema euroalueen yleistä talousluottamusta kuvaava kokonaisindikaattori ja kaikki sen osaindikaattorit vahvistuivat edelleen joulukuussa. Luottamus on euroajan huippua tai lähellä sitä.

Myös Suomen kokonaisindikaattori on edelleen noussut. Vähittäiskaupan luottamusindikaattori, joka vahvistui rajusti heinä-elokuussa, on hieman maltillistunut, joskin siinä on huomattavaa heiluntaa. Rakentamisen luottamusindikaattori puolestaan vahvistui selvästi marras-joulukuussa.

OECD:n CLI-indikaattori, joka ennakoii bkt:n kasvua puoli vuotta eteenpäin, vakautui Suomen osalta toukokuun jälkeen ja elo-lokakuussa se aleni marginaalisesti. Ruotsissa kehitys on ollut samankaltaista. Euroalueen osalta indikaattori viittaa kasvun edelleen vahvistuvan.

SUOMEN VIENNIN MÄÄRÄ KASVUSSA

Tullin tilastojen mukainen ja Tilastokeskuksen vientihintaindeksillä deflatoitu tavaraviennin kausitasoitettu määrä on jatkanut kasvuaan, joskin hieman nykyien. Tavaraviennin määrä oli syys-marraskuussa 9,6 prosenttia korkeampi kuin vastaavana ajankohtana vuotta aikaisemmin. Tuonnin määrän kasvuvauhti on noin puolet tästä.

Koneiden ja laitteiden viennin määrä oli elo-lokakuussa kasvanut 20 prosenttia, moottoriajoneuvojen 116 prosenttia, sahatavaran ja puutuotteiden 15 prosenttia sekä kumi- ja muovituotteiden 8 prosenttia vuodentakaisesta.

TEOLLISUUSTUOTANTO KOHTALAISESSA KASVUSSA

Koko teollisuustuotannon määrä oli syys-marraskuussa 3,3 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Kausitasoitettuna kasvu kertyi 0,5 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Investointinäkymät ovat vahvistuneet. Puolen vuoden aikana uusia suuria investointihankkeita on julkistettu noin 600 miljoonan euron arvosta. Tästä teollisuusyritysten osuus on noin 2/3.

TYÖLLISYYDEN KEHITYS VAHVISTUI

Marraskuulta tuli vahvat työllisyysluvut. Nopeutunut talouskasvu näkyy näin viipeellä työllisyydessä. Tilastokeskuksen lukujen mukaan työllisten määrä oli nyt 83 000 suurempi kuin marraskuussa 2016. Syyskuussa vastaava lisäys oli vain 2 000 henkeä. Luvuissa voikin olla kovaa vaihtelua. Myös työllisyyden trendin nousu on vahvistunut. Marraskuussa se oli 47 000 henkeä korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin.

Työllisyysasteen trendi vahvistui 70,4 prosenttiin, mikä on 1,6 prosenttiyksikköä korkeampi lukema kuin marraskuussa 2016. Historiallinen trendi voi muuttua, kun saadaan uusia havaintoja, joten tämä lukema ei liene lopullinen. Työllisyysasteen edellinen huippu oli 70,7 prosenttia toukokuussa 2008. Vuoden 1990 alussa se oli korkeimmillaan 74,7 prosenttia.

Työttömiä oli Tilastokeskuksen mukaan marraskuussa 23 000 vähemmän kuin marraskuussa 2016. Työministeriön mukaan laskua oli 57 000 henkilöä. Ero TK:n ja työministeriön tilastojen välillä on siten supistunut. Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä on vuodessa laskenut yli 8 000 henkeä eli viidenneksen ja pitkäaikaisyöttömyys melkein 30 000 henkeä eli lähes neljänneksen.

Tilastokeskuksen laskema työttömyysasteen trendi aleni 8,2 prosenttiin, missä on laskua 0,5 prosenttiyksikköä vuodentakaisesta.

POLIITTISIA JA TALOUDELLISIA RISKEJÄ...

Epävarmuutta aiheuttavat mm. Yhdysvaltain kauppaja finanssipolitiikka, pankkijärjestelmä osissa euroaluetta, Brexit-neuvottelut, Kiinan talouskunto ja -kehitys, velkaantumisen laajemminkin erityisesti kehittyvillä markkinoilla sekä viime vuoden noususta huolimatta raakaöljyn suhteellisen alhaisen hinnan vaikutus öljyntuottajamaiden vakauten ajan myötä. Pitkään kestänyt elvyttävä rahapolitiikka on luonut kuplia varallisuusarvoihin maailmantaloudessa, mm. Ruotsin asuntomarkkinoille. Myös geopoliittinen tilanne on viime vuosina kiristynyt eri puolilla maapalloa.

Yhteenveto

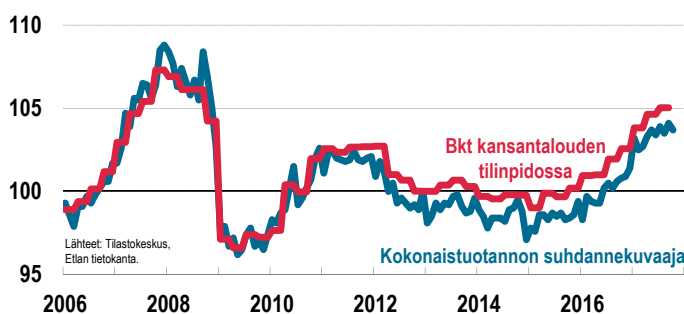
Keskeisiä suhdannemuuttujia (%)

	2017							
	Tou	Kes	Hei	Elo	Syy	Lok	Mar	Jou
Kuluttajahinnat ¹⁾	0,7	0,8	0,5	0,7	0,8	0,5	0,8	..
Suhdannekuvaaja ^{1) 2)}	4,6	3,1	3,5	3,1	3,4	2,5	..	..
3 kk euribor-korko	-0,329	-0,330	-0,330	-0,329	-0,329	-0,330	-0,329	-0,328
Työttömyysasteen trendi	8,7	8,6	8,5	8,5	8,4	8,3	8,2	..

¹⁾ = Vuosimuutos, % ²⁾ = Kokonaistuotannon suhdannekuvaaja, työpäiväkorjattu.

Lähteet: Tilastokeskus, Suomen Pankki, Etlan tietokanta.

Kokonaistuotanto, kausitasoitus (ind 2010=100)

Huom. Käyrien välille syntyy eroa, jos tuoteverojen miinus tuotetukipalkkioiden määrä kehittyy eri tahtia kuin arvonlisäyksen tilaston perusvuoden jälkeen.

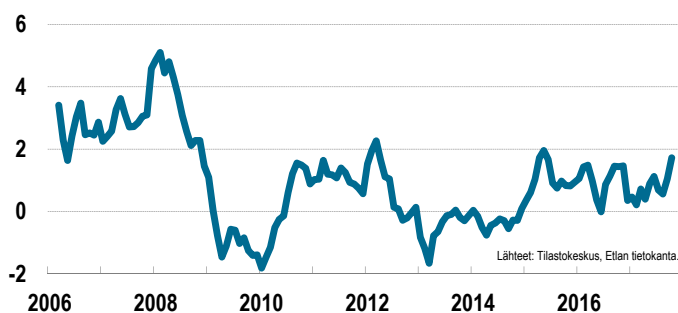
Ennuste ja sen korjaustarve (%-muutos)

	Ennuste 2/2017		Korjaustarve	
	2017	2018	2017	2018
Bkt	2,9	2,0		
Tuonti	3,7	2,1	↓	
Vienti	5,8	3,1	↑	↑
Investoinnit	6,6	1,5		↑
Kulutus	1,8	1,2		
Teollisuustuotanto	4,5	2,9		
Työttömyysaste	8,5	8,1		
Inflaatio, %	0,8	1,1		
Euribor 3 kk, %	-0,3	-0,2		

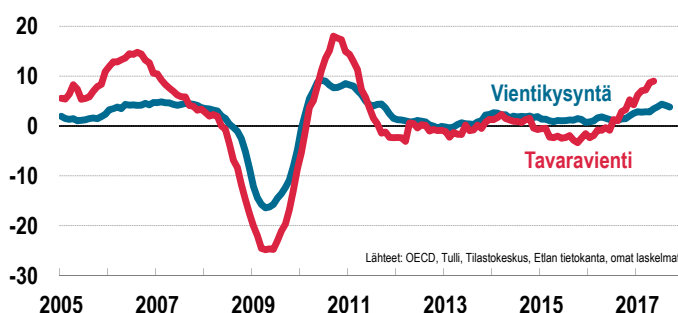
Lähde: Suhdanne 2017-2.

Kuluttajahinnoilla deflaoitu reaalin palkkasumma

(3 kk lka vuosimuutos, %)

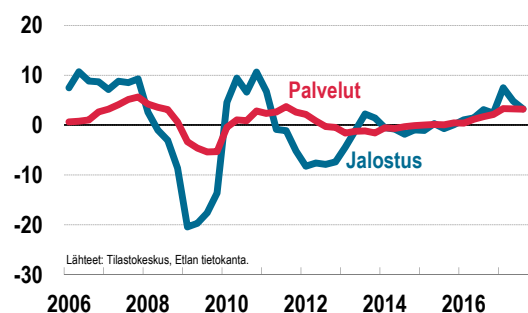

Suomen tavaravienti ja vientikysyntä (%)

Vientikysyntä = Edellisen vuoden vientiosuuskilla painotettu kilpailijamaiden kausitasoitettu teollisuustuotanto.
Tavaravienti = Tavaraviennin määrä, 12 kk:n lka (keskistetty).

Arvonlisäyksen muutos edellisestä vuodesta (%)

EUROALUEEN INFLAATIO VIIME VUONNA...

Teollisuustuotanto ja hinnat (%-muutokset)

	2017				3 kk ³⁾	Kum ²⁾ 16/17 ⁴⁾	2016	Ennuste 2/2017	
	Syy	Lok	Mar	Jou				2017	2018
Teollisuustuotanto									
G7 ¹⁾ : kk/kk, vuositasolla	2,9				0,5	2,5	-0,1	2,0	1,4
EU-28	3,6 4,0				1,2	2,8	1,5	1,8	1,4
Euroalue	3,4 3,7				1,2	2,6	1,4	2,0	1,6
Suomen 12 vientimaata ¹⁾ , %	3,3				0,6	2,8	1,0	2,7	2,6
Kuluttajahinnat									
EU-15 ²⁾	1,9 1,9 2,0				0,5	1,9	0,4	1,5	1,5
Euroalue, harmonisoitu	1,5 1,4 1,5 1,4				0,7	1,5	0,2	1,5	1,5
Suomen 14 vientimaata ²⁾	2,1 1,9 2,1				0,4	2,0	0,7	2,0	1,9
Raaka-aineiden hinnat									
Muu kuin energia,									
HWWA-ind., %	11,8 7,6 1,9 0,5				0,2	11,2	-0,8	9,0	-0,5
Raakaöljy, USD/tyynnyri, taso	55,4 57,5 62,7 63,4				17,4	54,7	45,0	52,3	51,8

¹⁾ Kolmen kuukauden liukuva keskiarvo.

²⁾ Laskettu kansallisista indekseistä.

³⁾ Viimeisen kolmen kuukauden keskiarvon muutos ed. kolmesta kuukaudesta.

⁴⁾ Viimeisimmän havainnon taso kiinnitetty loppuvuodeksi. Raakaöljyn osalta kuvaa tasoa vuonna 2017.

* Ennakkotieto/arvio.

Lähde: Tilastokeskus, OECD, Bloomberg.

**Yhdysvaltojen 10 vuoden
valtionlainakorko 2,5 prosentin
tuntumassa**

**Öljyn (Brent) hinta 68 dollaria
tynnyriltä**

**Euro vahvistui hieman dollariin
nähdessä joulukuussa**

**Yhdysvalloissa Dow Jones-
osakeindeksi ylitti 25 000
pisteen tason**

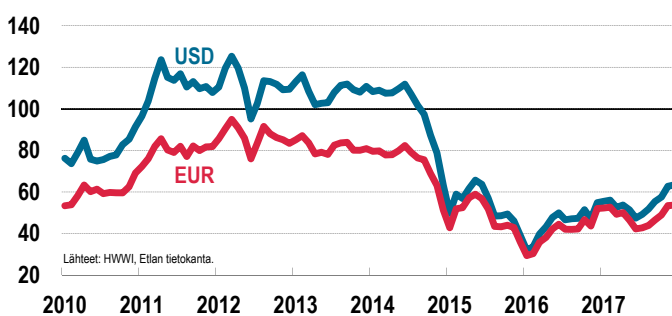
EUROALUEEN INFLAATIO VIIME VUONNA 1,5 PROSENTTIA ENNAKKO- TIE TOJEN MUKAAN

Euroalueen inflaatio oli joulukuussa 1,4 prosenttia Eurostatin ennakkotietojen perusteella. Prosessoimattoman ruoan ja energian hinnoista puhdistetun pohjainflaation ennakoitaan olleen joulukuussa 1,1 prosenttia. Energian hinnat nousivatkin joulukuussa 3,0 prosenttia viime vuodesta. Euroalueen sekä inflaatio- että pohjainflaatioluissa on tapahtunut hyvin vähän muutoksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Niinpä alueen parantunut talouskasvu ei ainakaan vielä näy voimistuneina hintapaineina. Joulukuun ennakkotieto huomioiden euroalueen inflaatio oli viime vuonna 1,5 prosenttia.

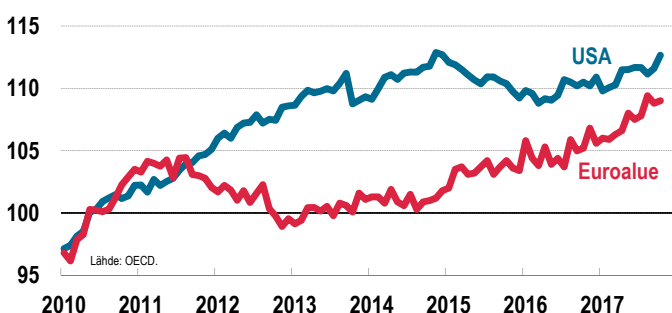
ÖLJYN HINTA YHÄ NOUSUSSA

Öljyn Brent-laadun hinta nousi jo 68 dollariin tynnyriltä tammikuun alussa. Viime aikoina hintaa ovat nostaneet OPECin tuotantorajoitusten jatkumisen lisäksi poliittiset levottomuudet Iranissa, mikä pelätään vaikuttavan negatiivisesti raaka-aineen tarjontaan. Iran on OPEC-maiden joukossa kolmanneksi suurin öljyntuottaja, joten maan tilanteen kehittymistä seurataan tarkasti. Vaikka futuurimarkkinat ovatkin alkuvuonna ottaneet

Raakaöljyn maailmanmarkkinahinta (USD/barreli, Brent)

Teollisuustuotanto, kausitasoitus (ind 2010=100)

...1,5 PROSENTTIA ENNAKKOTIETOJEN PERUSTEELLA

Korot (%), osake- ja valuuttakurssit

	2017						Viim.	3 kk ka	2016 ka	2017*
	Hei	Elo	Syy	Lok	Mar	Jou				
Rahamarkkinakorot, 3 kk, %										
Euribor	-0,33	-0,33	-0,33	-0,33	-0,33	-0,33	-0,33	-0,33	-0,26	-0,33
USA, Libor	1,31	1,31	1,32	1,36	1,43	1,60	1,55	1,46	0,74	1,26
Japani, 3 kk	0,06	0,06	0,06	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,08	0,06
Iso-Britannia	0,29	0,28	0,31	0,38	0,52	0,52	0,52	0,47	0,50	0,36
Ruotsi, Stibor	-0,47	-0,43	-0,42	-0,51	-0,61	-0,58	-0,61	-0,57	-0,49	-0,50
Memo: Euribor, 12kk	-0,15	-0,16	-0,17	-0,18	-0,19	-0,19	-0,19	-0,19	-0,03	-0,15
Valtion joukkovelkakirjojen tuotto, 10 vuotta, %										
USA	2,3	2,2	2,2	2,4	2,4	2,4	2,5	2,4	1,8	2,3
Saksa	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,1	0,4
Ranska	0,8	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7	0,8	0,7	0,5	0,8
Italia	2,2	2,0	2,1	2,1	1,8	1,8	2,0	1,9	1,5	2,1
Espanja	1,6	1,5	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,6
Belgia	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6	0,5	0,7	0,6	0,5	0,7
Kreikka	5,3	5,5	5,5	5,6	5,2	4,4	3,8	5,1	8,3	6,0
Portugali	3,0	2,8	2,6	2,3	2,0	1,8	1,9	2,0	3,2	3,1
Irlanti	0,9	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7	0,8
Suomi	0,6	0,4	0,5	0,6	0,5	0,5	0,6	0,5	0,4	0,5

* Viimeisimmän havainnon taso kiinnitetty loppuvuodeksi.

	Hei	Elo	Syy	Lok	Mar	Jou	Viim.	%, 3 kk	%, 12 kk	%, v. alusta*
Osakekurssit, indeksipisteluku ja muutokset (ind., 2008/12=100)										
Eurobloc 300	167,3	166,0	168,4	173,3	173,5	172,7	174,0	2,6	13,9	..
SP 500, USA	279,7	279,9	284,0	291,3	295,5	303,7	310,4	6,9	18,6	..
Nikkei 300, Japani	190,1	188,3	190,9	200,9	208,4	211,3	217,3	10,7	16,8	..
Hex, yleisindeksi	180,8	176,9	178,1	182,7	178,7	176,2	180,3	-1,1	7,9	..

* Vertailulukuna tammikuun keskiarvo.

Rahamarkkinaennusteet	Lyhyet korot, 3 kk		Pitkät korot, 10v.		Euron val.kurssit paik. valuutoissa					
	Libor	Euribor	USA	Saksa	USD	JPY	RMB	GBP	SEK	RUB
2016	0,74	-0,26	1,84	0,14	1,11	120,31	7,35	0,82	9,47	74,22
2017/12	1,60	-0,33	2,40	0,35	1,18	133,64	7,81	0,88	9,94	69,41
2017e	1,35	-0,32	..	..	1,12	125,60	7,59	0,88	9,59	65,75
2018e	1,87	-0,24	..	..	1,17	129,50	7,80	0,90	9,59	68,77

kantaa kallistuvan öljyn puolesta, hintakehityksen suunta on epävarma. Ensinnäkin Iranin levottomuudet eivät ole vielä vaikuttaneet maan öljyn tuotantoon. Lisäksi Yhdysvaltojen tuotanto kasvaa yhä: maan öljyn tuotanto saavuttaa pian 10 miljoonan tynnyrin päivätason, mihin ovat aiemmin ylittäneet vain Saudi-Arabia ja Venäjä.

VENÄJÄN TALOUSNÄKYMÄT PARANIVAT – RUPLAN VAHVISTUMINEN PYSÄHTYI

Venäjäns talousnäkymät kohenivat viime vuonna öljyn hinnan nousun tukemina. Viime vuosina myös ruplan kurssi on seurannut läheisesti öljyn hintaa – viime vuonna tämä kytkös vaikuttaisi kuitenkin heikentyneen. Rupla ja öljy kallistuivat yhtä aikaa vielä alkuvuonna 2017, mutta sen jälkeen eli vuoden toisella puolikkaalla öljyn hinnan nousu ei enää vahvistanut ruplaa keskeisiin valuuttoihin nähden. Rupla jopa heikkeni muun muassa euroon nähden kallistuvasta öljystä ja Venäjän vaihtotaseen ylijäämästä huolimatta. Venäjän keskuspankki arvioi tämän johtuneen lisääntyneestä yksityisen pääoman nettovirrasta ulkomaille, jonka puolestaan arvioidaan olevan seurausta Yhdysvaltojen kiristyvistä rahapolitiikasta ja maan asettamista uusista taloussanktioista.

sesti öljyn hintaa – viime vuonna tämä kytkös vaikuttaisi kuitenkin heikentyneen. Rupla ja öljy kallistuivat yhtä aikaa vielä alkuvuonna 2017, mutta sen jälkeen eli vuoden toisella puolikkaalla öljyn hinnan nousu ei enää vahvistanut ruplaa keskeisiin valuuttoihin nähden. Rupla jopa heikkeni muun muassa euroon nähden kallistuvasta öljystä ja Venäjän vaihtotaseen ylijäämästä huolimatta. Venäjän keskuspankki arvioi tämän johtuneen lisääntyneestä yksityisen pääoman nettovirrasta ulkomaille, jonka puolestaan arvioidaan olevan seurausta Yhdysvaltojen kiristyvistä rahapolitiikasta ja maan asettamista uusista taloussanktioista.

MARRASKUUSSA TAVARAVIENNIN KASVUVAUHTI...

Ulkomaankauppa ja vaihtotase (%-muutokset ja mrd. euroa)

	2017					3 kkl ¹⁾	Kum ²⁾	2016 ^(*)3)	Ennuste 2/2017 ³⁾	
	Hei	Elo	Syy	Lok	Mar				2017	2018
Tavaroiden vienti										
- määrä, %-muutos	16,2	14,1	4,4	11,9	8,8	-1,9	10,3	1,9	6,7	3,0
- hinta, %-muutos	4,4	4,2	4,7	4,9	5,0	1,9	4,8	-2,8	3,5	1,5
Tavaroiden tuonti										
- määrä, %-muutos	8,7	2,1	2,2	5,6	4,3	-1,4	3,4	6,5	4,1	2,0
- hinta, %-muutos	8,8	8,9	9,3	7,9	8,4	1,9	10,1	-4,2	4,2	-1,2
Vaihtotase, mrd. eur	0,6	0,4	0,3	0,5			1,8	-3,0	1,2	1,7
Kauppataase, mrd. eur	0,1	0,2	0,3	0,3			2,3	0,2	1,3	3,5

¹⁾ Kolmen viimeisen kuukauden muutos edellisestä.

²⁾ Kumulatiivinen vuoden alusta. Määrän ja hintojen keskiarvo verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

³⁾ Kansantalouden tilinpidossa.

Lähteet: Tulli ja Tilastokeskus.

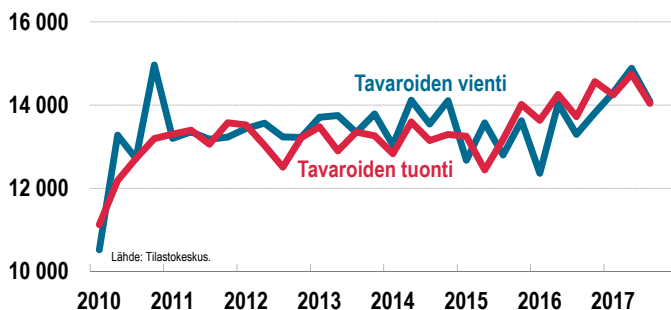
Henkilöautojen vienti kasvoi eniten sekä loka- että marraskuussa

Myös kone- ja laiteviennin kova kasvu jatkui

Kemikaalien ja öljytuotteiden vienti väheni

Raaka-aineiden ja tuotantotarvikkeiden tuonnin kova kasvu jatkui lokakuussa

Tavaroiden viennin ja tuonnin määrä (milj. euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

Viennin määrä toimialoittain (%-muutos)

	2016 Arvosuus, %	2017				Kum ¹⁾
		Hei	Elo	Syy	Lok	
Paperiteollisuus (17)	16,9	5,4	12,0	3,9	4,1	4,6
Koneet ja laitteet (28)	13,4	6,4	19,9	19,8	21,4	9,1
Metallien jalostus (24)	12,0	-2,1	0,6	-3,7	-5,7	-1,6
Kemikaalit ja lääk. (20, 21)	9,8	-5,9	-3,8	-16,0	-13,1	-3,0
Öljytuotteiden valm. (19)	7,3	28,3	1,8	-9,9	-6,7	2,9
Sähkölaitteet (27)	6,6	12,7	9,9	9,3	9,0	11,3

¹⁾ Kumulatiivinen vuoden alusta verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

Lähteet: Tulli, Tilastokeskus.

TAVARAVIENNIN KASVUVAUHTI JÄI MARRASKUUSSA VAJAAASEEN 9 PROSENTTIIN

Tullin tilastojen mukaan tavaraviennin määrä lisääntyi lokakuussa 11,9 prosenttia ja marraskuussa 8,8 prosenttia vuodentakaisesta, kun Tullin ilmoittama viennin arvo deflatoidaan Tilastokeskuksen vientihintaindeksillä. Tammi-marraskuussa kasvua kertyi 10,3 prosenttia.

Etlä arvioi syyskuussa julkaistussa ennusteessaan, että tavaravienti kasvaa 6,7 prosenttia vuonna 2017. Tuoreimpien tilastojen perusteella tavaraviennin määrä näyttääkin vuonna 2017 kohoavan kansantalouden tilinpidossa noin 9 prosenttia edellisvuodesta.

Henkilöautojen vienti kasvoi eniten sekä loka- että marraskuussa. Moottoriajoneuvojen viennin määrä lisääntyi tammi-lokakuussa 64 prosenttia ja muiden kulkuneuvojen vienti 80 prosenttia edellisvuodesta. Koneiden ja laitteiden viennin määrä kohosi lokakuussa 21 prosenttia ja puutavateollisuuden vienti 18 prosenttia vuodentakaisesta. Kumi- ja muovituotteiden viennin määrä nousi 13 prosenttia, nahka- ja kenkäteollisuuden vienti 12 prosenttia, rakennusaineteollisuuden vienti 11 prosenttia ja sähkölaitteiden vienti 9 prosenttia.

...HIDASTUI HIEMAN LOKAKUUSTA

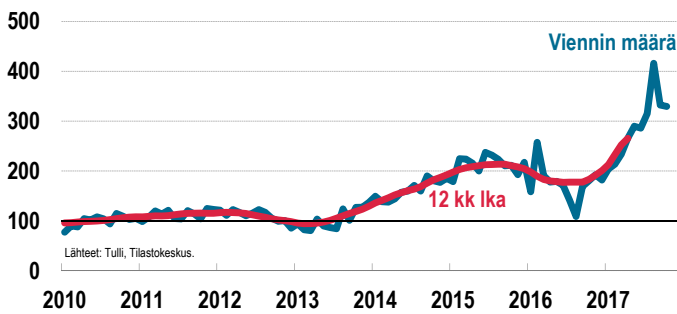
Vienti ja tuonti (vuosimuutos, %)

	2016*			2017*			2016*	Ennuste 2/2017	
	II	III	IV	I	II	III	I-IV	2017	2018
Vienti yhteensä	1,0	3,1	0,8	12,1	8,8	5,8	1,0	5,8	3,1
Tavarat	3,4	3,9	1,4	15,7	6,1	5,9	1,6	6,7	3,0
Palvelut	-4,8	1,4	-0,5	4,3	16,4	5,6	-0,4	3,8	3,5
Tuonti yhteensä	8,7	4,8	2,6	3,7	3,4	0,5	4,2	3,7	2,1
Tavarat	14,6	4,2	3,9	4,5	3,4	2,3	6,2	4,1	2,0
Palvelut	-2,6	6,4	-0,2	2,1	3,4	-3,0	0,2	2,1	2,4

Lähde: Tilastokeskus.

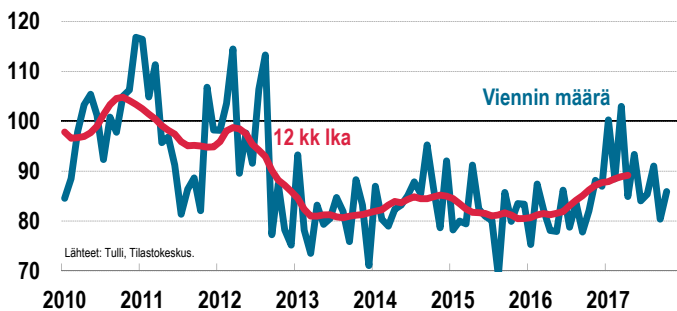
Moottoriajoneuvojen viennin määrä, kausitasoitus

(ind 2010=100)

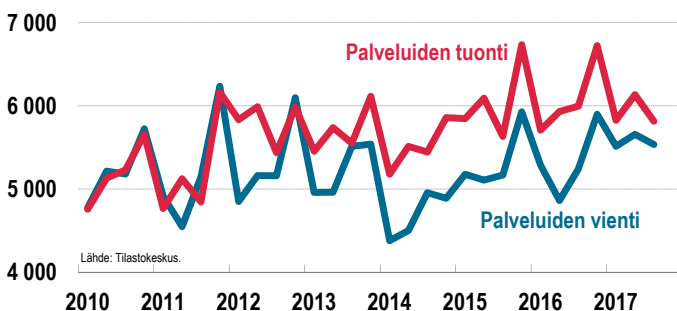

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin määrä, kausitasoitus

(ind 2010=100)

Palveluiden viennin ja tuonnin määrä (milj. euroa)

Kemikaalien, öljytuotteiden, viestintälaitteiden, metallien jalostuksen sekä tekstiilien vienti jäi lokakuussa edellisvuotista pienemmäksi.

Kansantalouden tilinpidon joulukuun julkistuksessa palveluviennin määrän sekä ensimmäisen että toisen neljänneksen kasvulukuja korjattiin tuntuvasti ylöspäin. Tämänhetkisen arvion mukaan vuoden 2017 palveluviennin määrä kohosi noin 7,5 prosenttia edellisvuodesta.

TAVARATUONTI LISÄÄNTYI VIIME VUODEN MARRASKUUSSA RUNSAAT 4 PROSENTTIA EDELLISVUODESTA

Tavaratuonnin määrä kasvoi lokakuussa 5,6 prosenttia ja marraskuussa 4,3 prosenttia viimevuotisesta, kun Tullin ilmoittama tuonnin arvo deflatoidaan Tilastokeskuksen tuontihintaindeksillä. Tammi-marraskuussa tavaratuonti lisääntyi 3,4 prosenttia edellisvuodesta. Vuoden 2017 tavaratuonnin määrän kasvuluku jäänee kansantalouden tilinpidossa noin 3 prosenttiin.

Raaka-aineiden ja tuotantotarvikkeiden tuonti on edelleen kovassa kasvussa, lokakuussa niiden tuontimäärä nousi 13,5 prosenttia vuodentakaisesta. Investointitavaroita tuotiin 10,2 prosenttia edellisvuotista enemmän. Kestokulutustavaroiden vahva tuonnin kasvu jatkui 14,6 prosentin tahtia. Muiden kulutustavaroiden tuonti lisääntyi huomattavasti hitaammin, lokakuussa kasvua kertyi 3,4 prosenttia. Energiatuotteiden tuonnin määrä nousi 5,8 prosenttia.

Tuoreimpien kansantalouden tilinpidon joulukuussa julkaistujen tilastojen valossa vuoden 2017 palvelutuonnin määrän kasvu näyttää jäävän 0,5 prosenttiin.

VÄHITTÄISKAUPAN MYYNTI TASAISESSA KASVUSSA

Vähittäiskaupan myynnin määrä, vuosimuutos (3 kk lka) (%)

	2017						
	Huh	Tou	Kes	Hei	Elo	Syy	Lok
Vähittäiskauppa	0,6	1,3	1,3	2,2	2,7	2,4	2,5
Päivittäistavara- kauppa	1,2	1,9	2,3	1,8	2,3	2,4	2,1
Ajoneuvojen polttoaineet	0,5	-0,1	0,5	1,6	2,2	1,3	..
Kodinkoneet, viihde- elektroniikka	18,3	18,6	16,8	15,5	15,1	14,2	..
Rautakauppatavarat	-2,1	-3,3	-3,0	1,4	3,7	2,0	..
Internet-kauppa	-11,9	-9,3	-10,1	-5,1	-0,5	1,9	..
Moottoriajoneuvot	0,4	4,4	2,6	8,3	6,4	4,4	4,0

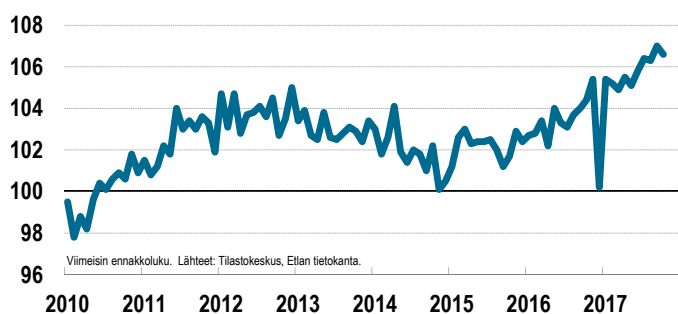
Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

Vähittäiskaupan myynnin määrä 2,5 prosentin kasvussa

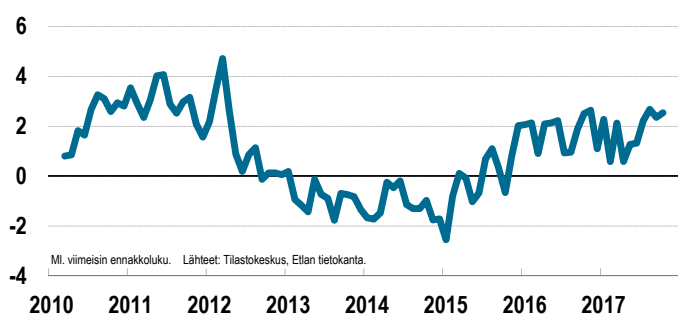
Erityisesti elektroniikan ja urheiluvälineiden myynnit vetävät

Henkilöautojen ensirekisteröintien määrä jokseenkin sama vuosina 2016 ja 2017

Vähittäiskaupan myynnin kausitas. määrä (ind 2010=100)

Vähittäiskaupan myynnin määrä, vuosimuutos (3 kk lka) (%)

Nimellinen palkkasummaindeksi, vuosimuutos (3 kk lka) (%)

	2017						
	Huh	Tou	Kes	Hei	Elo	Syy	Lok
Koko talous	1,3	1,6	1,8	1,2	1,1	1,0	2,8
Teollisuus (B-E)	0,0	0,4	2,4	2,0	1,9	0,0	1,9
Rakentaminen (F)	7,1	6,8	7,8	6,3	6,3	3,2	6,3
Kauppa (G)	0,5	0,6	1,3	0,8	0,7	0,7	1,4
Muut palvelut (HIJLMNRS)	3,8	3,9	4,1	4,0	4,2	4,1	5,1
Julkiset toimialat (OPQ)	-1,1	-0,4	-2,2	-3,5	-3,8	-2,1	0,6

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

VÄHITTÄISKAUPAN MYYNTI HYVÄSSÄ VEDOSSA

Vähittäiskaupan myynnin määrä oli elokuussa tasaisesti noin 2,5 prosenttia korkeampi kuin vastaavana aikana vuotta aiemmin. Myös kausitasoitettu kasvu edeltävästä kolmen kuukauden ajanjaksosta pysyi hyvänä 0,8 prosentissa.

Päivittäistavara-kaupassa kasvu oli vuoden yli vielä 2,1 prosenttia, mutta kausitasoitettu kasvu on pysähtynyt.

ELEKTRONIIKAN MYYNTI EDELLEEN KOVASSA KASVUSSA

Erikoismyymälöiden myynnin määrä on edelleen ripeämmässä kasvussa kuin tavara-alojen myynti. Kasvu on selvästi kovinta kodinkoneiden ja viihde-elektroniikan vähittäiskaupassa, missä heinä-syyskuussa myynnin määrä oli 14 prosenttia suurempi kuin vastaavana aikana vuonna 2016. Tuotteiden laadun ja ominaisuuksien paraneminen lasketaan mukaan määräindeksiin, joten myytyjen tuotteiden kappalemäärät eivät ole olleet yhtä kovassa kasvussa. Kasvu vuoden ylitse on ollut hieman hidastumassa, mutta heinä-syyskuun kausitasoitettu kasvu oli edeltäneestä kolmen kuukauden ajanjaksosta kuitenkin edelleen 2,2 prosenttia.

URHEILUVÄLINEIDEN MYYNTI LÄHTENYT UDELLEEN KASVUUN

Vuosikasvu on toiseksi nopeinta kukkien, kasvien ja puutarha-alan myynnissä, missä kirjattiin heinä-syyskuussa 10,4 prosentin kasvu vuodentakaiseen verrattuna. Myös

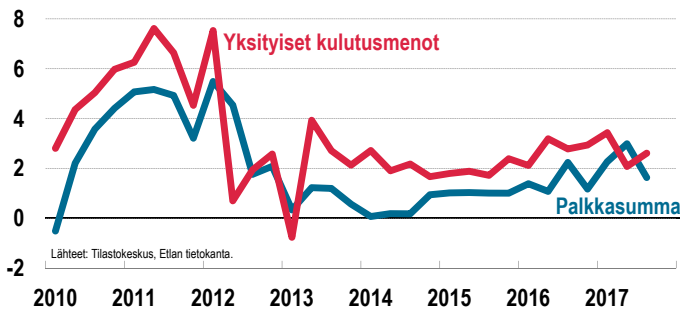
Yksityiset kulutusmenot

Yksityiset kulutusmenot, määrän vuosimuutos (%)

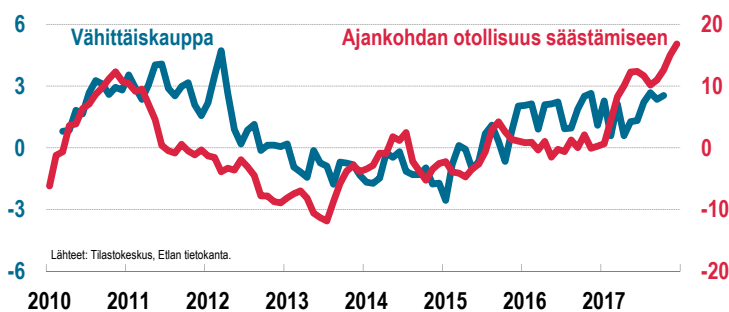
	2016				2017			Ennuste 2/2017	
	I	II	III	IV	I	II	III	2017	2018
Yks. kulutusmenot	1,4	2,4	1,9	1,6	2,4	1,2	1,8	2,1	1,5
Kestävät kulutustav.	5,3	9,5	6,7	1,8	6,9	1,2	4,5	2,8	4,0
Puolikestävät tavarat	0,0	4,2	3,9	1,3	1,2	0,7	2,8	1,1	2,0
Lyhytikäiset tavarat	1,9	0,8	-0,1	0,1	0,7	1,6	1,5	1,7	1,0
Palvelut	1,2	2,3	1,5	1,7	3,4	1,3	1,9	2,6	2,1

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn tietokanta.

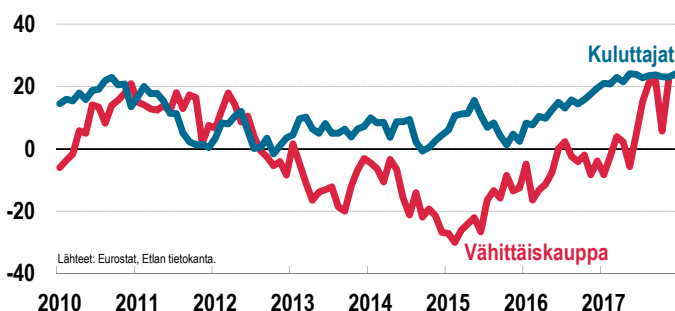
Nimellinen yksityinen kulutus ja palkkasumma (%)

Ajankohdan otollisuus säästämiseen ja vähittäiskauppa, muutos ed. vuodesta (säästämisen 3 kk:n keskiarvon pistemuutos ed. v:sta ja vähittäiskaupan 3 kk:n %-muutos ed. v:sta)

Luottamusindikaattorit (saldot)

urheiluvälineiden myynnin kasvu on piristynyt uudelleen yli 5 prosentin kasvuun.

Myynnin määrä on vuodentakaiseen verrattuna alentunut kultasepänteosten ja kellojen, huonekalujen yms., kirjojen yms. sekä veneiden ja veneilytarvikkeiden vähittäiskaupassa.

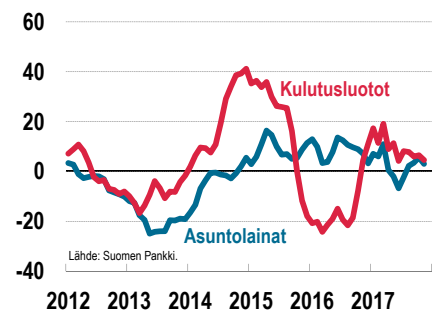
ENSIREKISTERÖINNIIT JÄIVÄT 0,4 PROSENTTIA VUODESTA 2016

Henkilöautoja ensirekisteröitiin viime vuonna 118 583 kappaletta. Se oli 0,4 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2016, mutta kuitenkin selvästi enemmän kuin vuosina 2012–2015.

Moottoripyörien ensirekisteröinneissä nähtiin kymmenes perättäinen laskuvuosi. Kokonaismäärä aleni alle kolmeen tuhanteen.

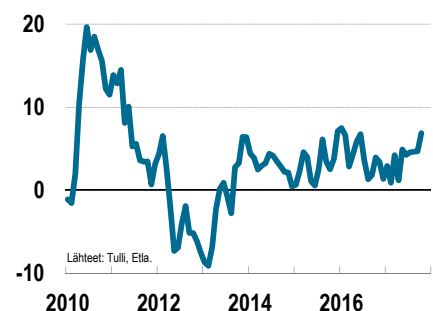
Uusien asunto- ja kulutusluottojen nostot talletuspankeista

(3 kk lka, vuosimuutos, %)

Kulutustavaroiden tuonnin kausitasoitettu määrä, 3 kk:n lka

(vuosimuutos, %)

SUURINVESTOINTEJA LISÄÄ TÄLLE VUODELLE

Ennakoivia indikaattoreita (%-muutos vuodentakaisesta ellei toisin ilmoitettu)

	2017					3 kk ¹⁾	2016*	Ennuste 2/2017	
	Hei	Elo	Syy	Lok	Mar			2017	2018
Inv.tav. tuonti (määrä)	27,8	2,6	6,7	10,2		2,5	6,5	5,0	0,0
Inv.tav. tuotanto (määrä)	0,1	13,1	5,7			1,7			
Teoll. kapasit. käyttöaste ²⁾	75,7	83,4	83,3	83,4		0,5			
Rakennusaineteollisuus ³⁾	6,8	9,1	12,3	10,1		2,5			
Rakennusten aloitukset (m ³)	43,6	2,3	1,2	2,6		2,9			
- asuinrakennukset	22,1	31,2	13,0	7,8		5,3			
- muut rakennukset	52,2	-9,8	-4,7	-0,1		1,8			
Uudisrak. vol.ind. yht.	7,5	4,3	5,0	4,0		1,4	15,4	11,0	3,8
- asuntorakentaminen	6,2	3,9	7,9	1,7		1,6	18,5	10,0	2,5
- muu talonrakentaminen	8,6	4,8	0,6	10,9		1,2	12,9	12,0	5,0
Rak. luottam.ind. saldo ⁴⁾	-6,7	-2,8	-4,8	4,5	9,6				

¹⁾ Vuosisummasta laskettu kolmen viimeisimmän havainnon keskiarvo kolmeen edelliseen verrattuna, %-muutos.

²⁾ Kolmen viimeisimmän havainnon keskiarvo kolmeen edelliseen verrattuna, %-yksikköä.

³⁾ Tuotannon määrä.

⁴⁾ Eurostat.

Lähteet: Tilastokeskus, Eurostat.

Uudisrakentamisen kasvu jatkuu

Asuntotuotannon näkymä hyvä

Teollisuuden T&K-menot kasvuun tänä vuonna

Uudisrakentamisen vuosikasvun hidastuminen jatkui syyskuukausina, ja lokakuussa talotuotanto laajeni enää vajaat 4 prosenttia.

Asuinrakentamisen tuotanto kasvoi edelleen vahvasti, 7 prosenttia, mutta yritysten ja yhteisöjen uudistalotuotannon kasvu pysähtyi.

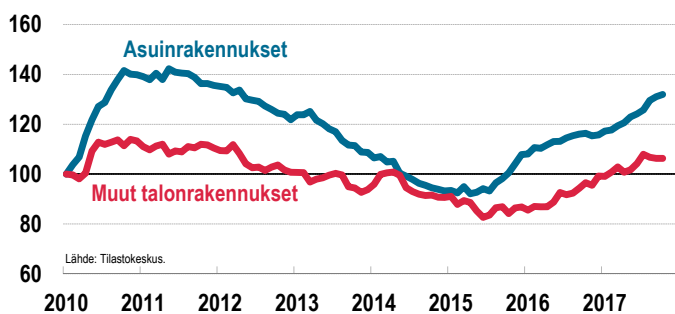
Julkisia palvelurakennuksia sekä teollisuuden rakennuksia (ml. varastot) tuotettiin pari prosenttia vuodentakaisista vähemmän.

Aloitustietojen perusteella asuinrakentamisen vahva kasvu jatkuu alkuvuonna. Uudisasuntojen aloitukset kasvoivat elokuussa lähes 20 prosenttia vuodentakaisesta.

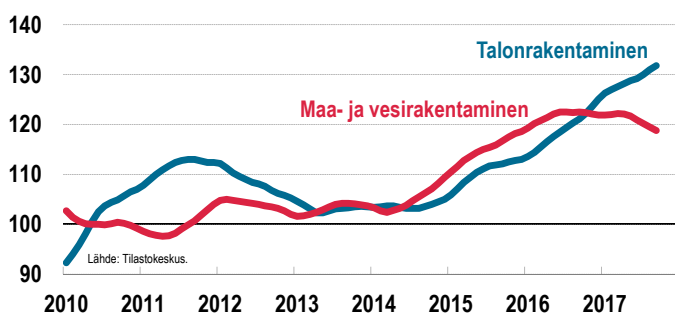
Muun talonrakentamisen aloitukset lisääntyivät syyskuukausina 6 prosentin vuosivauhdilla, joten yritysten ja yhteisöjen rakentamisessa lähiajan näkymä on asuinrakentamista vaisumpi.

Rakennuslupatilastot antavat varsin synkän kuvan uudisrakentamisen ja talonrakennusinvestointien lähikuukausien näkymistä, sillä elo-syyskuussa lupia haettiin 5 prosenttia vuodentakaisista vähemmän. Asuinrakennusluvut kasvoivat

Uudisrakennusten aloitukset (m³), 12 kk, lka (ind 2010=100)

Rakennusyritysten myynnin volyyymi, trendi (ind 2010=100)

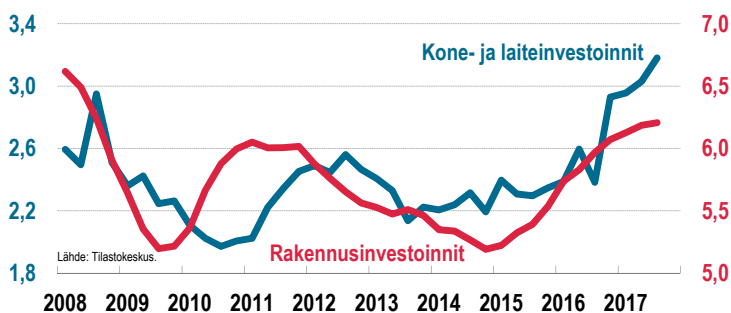
Investointien volyymi (%-muutokset ed. vuodesta)

	2016*		2017*			Qt/ Qt-1 ¹⁾ *	2016* I-IV	Ennuste 2/2017	
	III	IV	I	II	III			2017	2018
Investoinnit yht.	7,3	9,8	11,0	8,4	9,3	2,3	7,2	6,6	1,5
Yksityiset inv.	7,3	9,8	11,0	8,4	9,3	2,3	7,9	8,3	1,3
Julkiset inv.	9,6	6,9	0,2	-4,3	-0,4	0,5	3,9	-0,6	2,3
Koneet ja laitteet	3,4	25,5	24,1	17,0	35,2	5,0	10,1	11,5	-1,8
Rakennusinv.	10,1	9,2	7,9	5,3	3,4	0,3	9,9	5,8	2,7
- asuinrak.	9,8	8,8	7,4	5,1	3,7	0,7	10,5	6,5	1,4
- muut talonrak.	9,3	10,2	9,7	6,8	4,1	0,1	9,0	6,7	4,7
- maa- ja vesirak.	12,8	8,8	4,4	2,7	1,7	-0,4	10,2	2,1	2,3
Muut investoinnit	2,8	-6,8	5,0	7,8	1,4	-1,4	-3,3	2,5	2,6

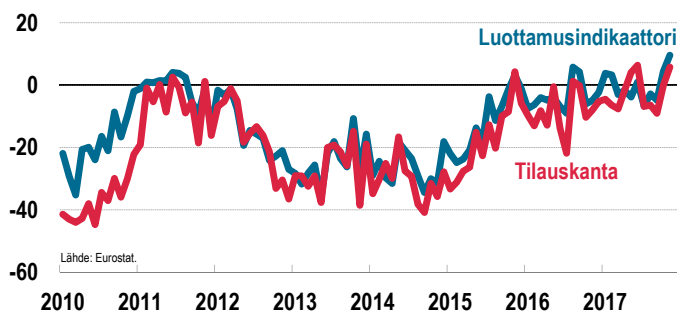
¹⁾ Kausitasoitettu %-muutos ed. neljänneksestä.

Lähde: Tilastokeskus.

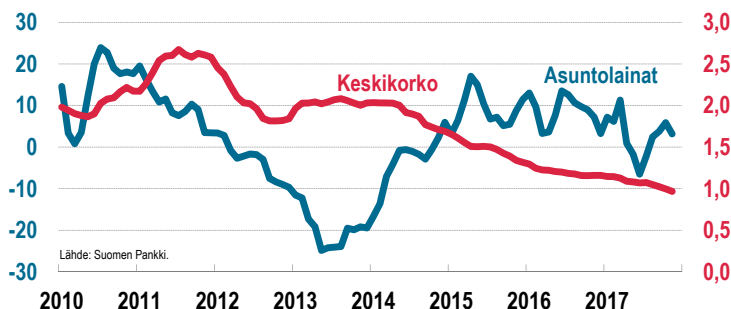
Rakennus- sekä kone- ja laiteinvestointien volyymi, kausitasoitus (mrd. euroa vuoden 2010 hinnoin)

Rakentamisen luottamusindikaattori (saldo)

Kotitalouksien nostamat as.lainat, 3 kk, summa (%-muutos ed. v:sta)

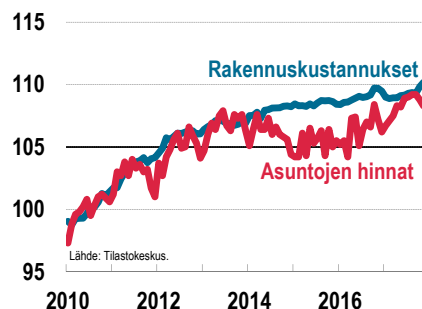
7 prosenttia, mutta yritysten ja yhteisöjen luvat vähenivät 13 prosenttia. Teollisuuden lupakuutiot putoivat 20 prosenttia ja kausitasattuna ne olivat jyrkässä laskussa.

Rakennuslupien laskun lomassa muun rakentamisen näkymää ovat kohentaneet mm. elinkeinoelämän korkeana pysynyt luottamus ja yritysten päätökset uusista suurhankkeista.

Puolen vuoden aikana uusia suuria investointihankkeita on lanseerattu noin 600 milj. euron edestä, josta teollisuusyritysten osuus on 400 milj. euron luokkaa ja kautuen metsä-, metalli- ja energiateollisuuden aloille.

EK:n uusimman investointikyselyn mukaan teollisuuden aineelliset investoinnit putoavat tänä vuonna vajaat 8 prosenttia. Tutkimus- ja tuotekehitykseen ala panostaa 4 prosenttia viimevuotista enemmän, joten koko teollisuuden kiinteät investoinnit supistuvat tänä vuonna 4 prosenttia.

Rakennuskustannukset ja asuntojen hinnat (ind 2010=100)

TUOTANNON SUHDANNEKUVAAJAN KASVUVAUHTI...

Indikaattoreita (indeksit 2010=100 tai %-muutos vuodentakaisesta)

	2017					Kum ¹⁾
	Elo	Syy	Lok	Mar	Jou	
Kokonaistuotanto, 2010=100	103,1	105,8	105,3			
vuosimuutos, %	3,6	2,4	4,3			3,8
Alkutuotanto, 2010=100	122,2	119,5	121,1			
vuosimuutos, %	2,9	1,6	2,7			3,7
Jalostus, 2010=100	95,4	102,6	102,4			
vuosimuutos, %	4,7	1,2	7,0			5,4
Palvelut, 2010=100	105,7	106,6	105,8			
vuosimuutos, %	3,3	2,9	3,1			3,1
Teoll. luottamusind., saldo*	9	11	13	14	18	
Rak. luottamusind., saldo*	-3	-5	5	10	8	
Palv. luottamusind., saldo*	23	27	26	25	21	

¹⁾ Kumulatiivinen tuotanto vuoden alusta verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

Lähteet: Tilastokeskus ja *European Commission: Business and Consumer Survey Results.

Jalostusalojen tuotanto lisääntyi 7 prosenttia lokakuussa

Teollisuusyritysten tuotanto-odotukset nousivat tuntuvasti joulukuussa

Tilaukannat pysyivät lähes ennallaan

Palvelualojen luottamus heikkeni tuntuvasti joulukuussa

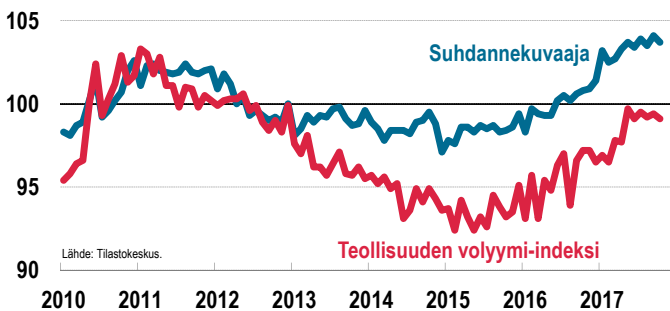
TUOTANNON SUHDANNEKUVAAJA EI OTA HUOMIOON TUOTEVEROJA JA YLIARVIOI SIKSI BKT:N KASVUA

Tilastokeskuksen julkaiseman tuotannon suhdannekuvaajan alkuperäisen sarjan mukaan kokonaistuotanto kasvoi lokakuussa 4,3 prosenttia ja työpäiväkorjattuna 2,6 prosenttia vuodentakaisesta. Kausitasoitettuna tuotanto laski 0,4 prosenttia syyskuusta. Teollisuuden ja rakentamisen yhteenlaskettu tuotanto kohosi lokakuussa työpäiväkorjattuna 5 prosenttia vuodentakaisesta. Alkutuotanto lisääntyi 2 prosenttia ja palvelualojen tuotanto nousi vajaat 2 prosenttia.

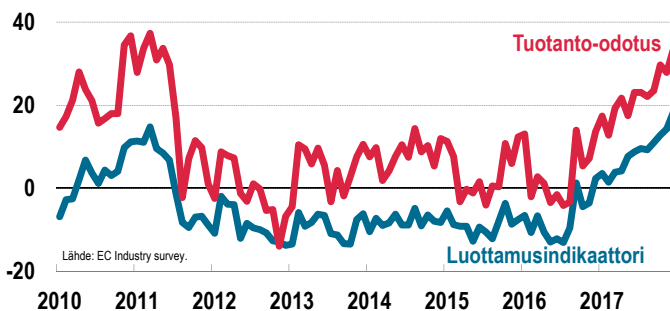
Tuotannon suhdannekuvaajan alkuperäisen sarjan mukaan kokonaistuotanto lisääntyi kuluvan vuoden tammi-lokakuussa 3,8 prosenttia edellisvuodesta. Työpäiväkorjattuna kasvua kertyi 2,5 prosenttia. Tällä hetkellä tuotannon suhdannekuvaaja näyttää hieman yliarvioivan todellista kehitystä. Eroa bkt-lukuun oli 0,5 prosenttiyksikköä tammi-syyskuussa. Bruttokansantuote kasvoi kansantalouden tilinpidon mukaan vuoden 2017 tammi-syyskuussa 3,2 prosenttia edellisvuodesta.

Tuotannon suhdannekuvaajan ja kansantalouden tilinpidon mukaiset alkutuot-

Tuotanto, kausitasoitus (ind 2010=100)

Teollisuuden odotukset (saldoluku)

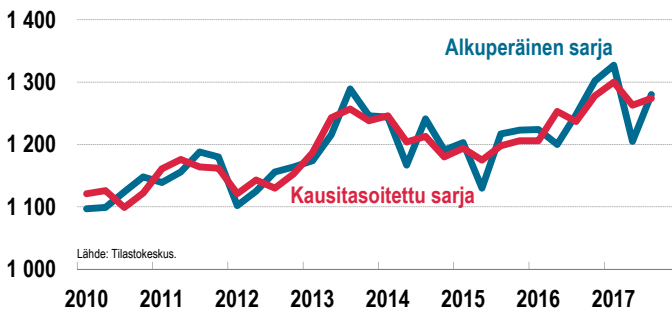
...NOUSI SELVÄSTI LOKAKUUSSA

Kokonaistuotanto toimialoittain (%-muutos)

	2016*			2017*			2016*	Ennuste 2/2017	
	II	III	IV	I	II	III		2017	2018
Bkt markkinahintaan	1,8	2,2	2,0	3,8	3,0	2,8	1,9	2,9	2,0
Alkutuotanto	6,2	2,5	6,5	8,4	0,4	2,6	4,2	3,3	4,6
Teollisuus (B, C, D, E)	0,6	2,6	1,6	7,9	4,6	2,7	1,1	3,8	3,0
Rakentaminen	5,0	4,6	3,8	7,9	6,0	3,8	4,9	7,0	3,3
Palvelut	1,8	1,3	1,4	3,6	2,7	3,1	1,3	2,4	1,8
Bkt muutos ed. nelj.	0,0	0,9	0,6	1,2	0,8	0,4			

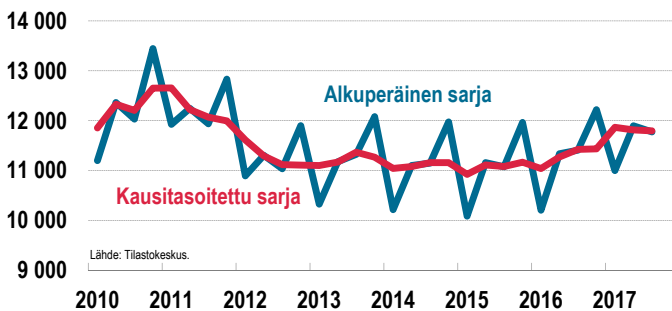
Lähde: Tilastokeskus.

Alkutuotanto, 2010 hintoihin (milj. euroa)

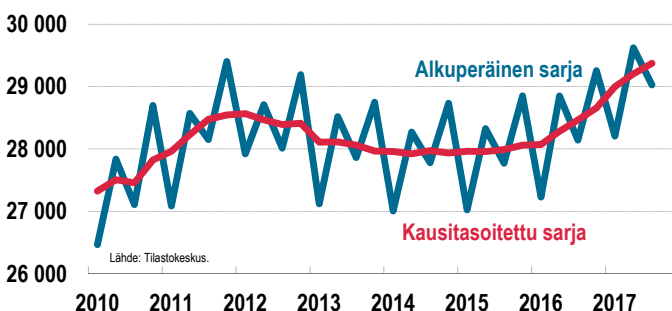
Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuuden ja rakentamisen tuotanto, 2010 hintoihin (milj. euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

Palvelujen tuotanto, 2010 hintoihin (milj. euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

tannon, jalostuksen ja palvelujen kasvuluvut ajanjaksolta tammi-syyskuu ovat kuitenkin täsmälleen samat. Jalostuksen tuotanto lisääntyi 5,2 prosenttia, palvelualojen tuotanto kasvoi 3,1 prosenttia ja alkutuotanto 3,8 prosenttia. Suhdannekuvaajan ja kansantalouden tilinpidon bruttokansantuotteen välinen ero johtuu tuoteveroista ja tuotetukipalkkioista, joita suhdannekuvaaja ei ota huomioon.

Etlä arvioi syyskuun lopulla julkaistussa ennusteessaan, että Suomen bkt kasvaa 2,9 prosenttia vuonna 2017. Tuoreimpien tilastotietojen perusteella viime vuoden bkt näyttää kasvaneen hieman tätä enemmän.

SUOMESSA TEOLLISUUDEN LUOTTAMUS VAHVISTUI MERKITTÄVÄSTI JOULUKUUSSA

Euroopan komission julkaisema teollisuuden luottamusindikaattori nousi joulukuussa yhden pisteen sekä EU:ssa että euroalueella. Tuotanto-odotukset kasvavat jonkin verran molemmilla alueilla. Tilauskannat pysyivät lähes ennallaan. Valmistusvarastot pienenevät hieman sekä EU:ssa että euroalueella.

Suomessa teollisuuden luottamus vahvistui peräti neljä pistettä joulukuussa. Indikaattorin pisteluku oli 18. Myös tuotanto-odotukset nousivat tuntuvasi. Tilauskannat pysyivät lähes ennallaan joulukuussa, vientitilauskannat nousivat vain vähän. Valmistusvarastot supistuvat merkittävästi ja myyntihintaodotukset laskivat jonkin verran.

Palvelualojen luottamusindikaattori laskei neljä pistettä marraskuusta. Pisteluku oli alin heinäkuun jälkeen. Tuotanto-odotukset heikkenivät jonkin verran ja liiketoiminnan tilanteen koettiin heikentyneen selvästi. Myyntihintaodotusten nousu jatkui joulukuussa.

SUURTEN YRITYSTEN LIIKEVAIHDON...

Teollisuustuotannon volyymi-indeksi (2010=100, vuosimuutos, %)

Toimiala	2017				3 kkl ¹⁾	Kum ²⁾	2016 ³⁾	Ennuste 2/2017	
	Hei	Elo	Syy	Lok				2017	2018
Teknoliateollisuus	3,0	10,4	4,6	6,1	1,7	6,5	-0,4	7	4
- metallien jalostus	9,0	1,9	-1,3	-5,8	-6,3	1,8	2,4	4	1
- kone- ja met.tuotet.	6,5	16,5	7,0	10,4	4,6	6,5	1,8	10	3
- elektr.- ja sähköteoll.	-3,9	-2,1	-0,7	-2,6	-3,8	4,9	-6,2	3	7
Metsäteollisuus	4,0	4,1	7,0	1,8	1,9	2,5	3,3	5	5
- puutavateollisuus	7,2	7,7	10,0	1,8	2,0	7,0	3,4	5	4
- paperiteollisuus	3,4	2,3	4,6	2,0	1,4	1,3	3,3	4	5
Kemianteollisuus	2,1	5,5	-6,9	-0,7	-3,5	3,5	7,2	3	2
Elintarviketeollisuus	2,5	4,9	2,5	0,7	-0,4	2,0	1,3	1	2
Tevanake-teollisuus	-3,3	-4,9	-10,2	-7,5	-3,9	-6,9	2,5	-1	2
Muu tehdasteollisuus	5,2	4,4	6,9	4,3	0,8	6,6	1,8	5	3
Tehdasteollisuus yht.	2,9	6,7	2,2	2,3	0,1	4,2	2,0	5,0	3,2
Tehdasteollisuus pl. elektr.- ja sähköteoll.	4,1	8,3	2,8	3,6	0,9	4,1	3,2	5,3	2,7
Kaivostoiminta ja louhinta	30,5	0,0	26,4	2,7	-22,9	6,8	16,7	15	-7
Sähkö, kaasua ja lämpöhuolto	-4,0	-5,3	3,8	-0,6	1,2	-2,7	0,7	-1	2
Koko teollisuus	2,6	5,6	2,9	2,0	-0,2	3,6	2,1	4,5	2,9

¹⁾ Kausitas. tuotannon kolme viimeistä kuukautta kolmeen edelliseen verrattuna.

²⁾ Kumulatiivinen tuotanto vuoden alusta verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

³⁾ Tuotos kansantalouden tilinpidon mukaan.

Lähde: Tilastokeskus.

Liikevaihdon kova kasvu lokamarraskuussa ennakoi vahvaa teollisuuden arvonlisäyksen kasvua vuoden 2017 viimeisellä neljänneksellä

Teollisuusyritysten tilaukset lisääntyivät tammi-marraskuussa 2017 arvoltaan 14,4 prosenttia edellisvuodesta

Metallialan uusien tilausten arvo nousi tammi-marraskuussa 20,9 prosenttia

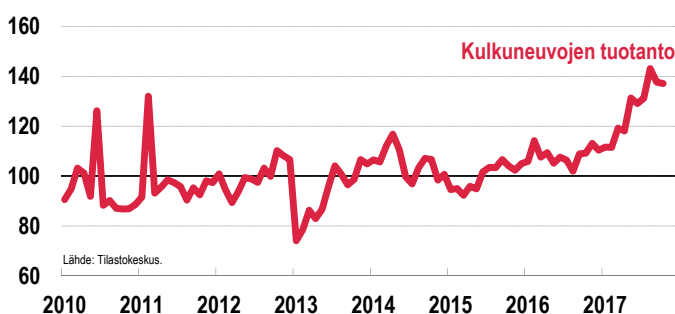
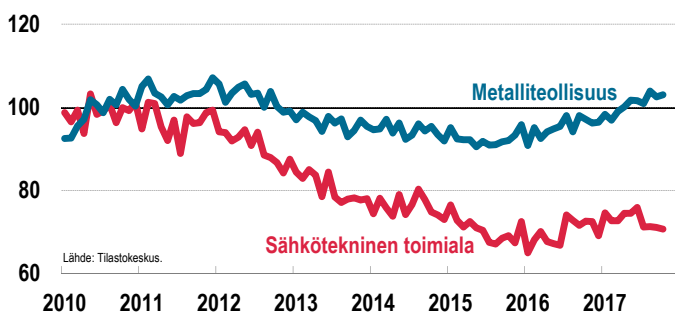
SUURTEN YRITYSTEN LIIKEVAIHTO KASVOI MARRASKUUSSA VAJAAT 6 PROSENTTIA VUODENTAKAISESTA

Tilastokeskuksen julkaiseman suurten yritysten liikevaihtoennakon alkuperäisen sarjan mukaan suurten yritysten liikevaihto nousi vuoden 2017 marraskuussa 5,7 prosenttia vuodentakaisesta. Kausitasoitettuna suurten yritysten liikevaihto kasvoi marraskuussa 0,8 prosenttia lokakuusta.

Suurten yritysten liikevaihtoennako perustuu otokseen, johon sisältyy teollisuuden, rakentamisen, kaupan ja muiden palvelualojen liikevaihdoltaan 2000 merkittävintä yritystä. Alkutuotannon sekä pankki- ja vakuustoittoiminnan yritykset eivät sisälly tilastoon. Otoksen yritykset muodostavat lähes 70 prosenttia Suomessa toimivien yritysten liikevaihdosta. Teollisuusyritysten osuus tilastossa on 41 prosenttia, kaupan alan yritysten 34 prosenttia, muiden palvelualojen 19 prosenttia ja rakennusyritysten osuus 5 prosenttia.

Tammi-marraskuussa suurten yritysten liikevaihto kohosi 6,5 prosenttia edellisvuodesta. Eniten liikevaihto kasvoi tammi-kuussa, peräti 12,7 prosenttia vuodentakaisesta. Maaliskuussa kasvua kertyi

Teollisuustuotanto, kausitasoitus (ind 2010=100)

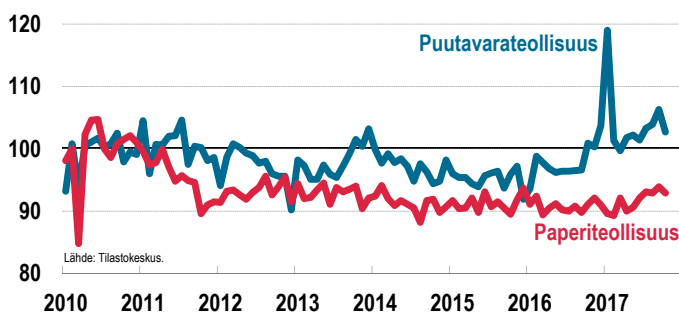
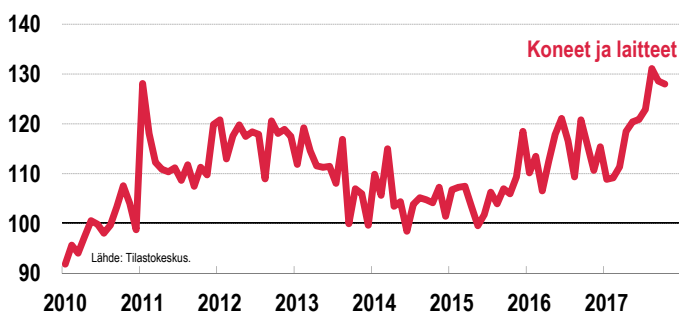
...TRENDI ON NOUSEVA

Arvonlisäyksen volyymi toimialoittain (%-muutos)

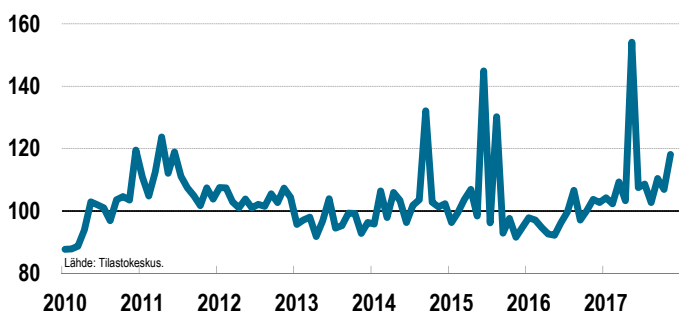
	2016*			2017*			2016*	Ennuste 2/2017	
	II	III	IV	I	II	III	I-IV	2017	2018
Koko teollisuus	0,6	2,6	1,6	7,9	4,6	2,7	1,1	3,8	3,0
Tehdasteollisuus	1,5	3,8	2,0	9,9	5,5	3,2	1,8	5,4	3,5
Metsäteollisuus	0,1	0,0	0,7	5,7	3,3	6,3	0,5	4,0	4,9
Kemianteollisuus	5,3	11,0	9,8	10,4	8,7	0,5	8,7	5,4	1,9
Metalliteoll. pl.									
sähkötekn.	-0,2	1,6	3,2	12,6	4,8	5,0	0,4	8,4	2,4
Sähkötekn. teoll.	-1,9	5,9	-3,5	13,3	9,3	0,7	-1,5	3,2	6,8
Koko teollisuuden muutos ed. nelj.	2,2	1,4	-0,1	4,0	-0,8	-0,3			

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuustuotanto, kausitasoitus (ind 2010=100)

Teollisuuden uudet tilaukset, kausitasoitus (ind 2010=100)

runsaat 9 prosenttia, toukokuussa runsaat 8 prosenttia ja lokakuussa runsaat 7 prosenttia. Vähiten liikevaihto kasvoi huhtikuussa, 1,8 prosenttia, ja syyskuussa, jolloin liikevaihto lisääntyi 3,6 prosenttia.

Ensimmäisellä neljänneksellä suurten yritysten liikevaihto kasvoi 8,8 prosenttia vuodentakaisesta, toisella neljänneksellä 5,2 prosenttia ja kolmannella neljänneksellä 5,5 prosenttia. Loka-marraskuussa kasvua kertyi keskimäärin 6,6 prosenttia. Liikevaihdon kasvu näyttää olevan hienoisessa nousussa viime vuoden toisesta neljänneksestä lähtien. Vahvan ensimmäisen neljänneksen kasvun ansiosta suurten yritysten liikevaihto nousi viime vuoden alkupuoliskolla 6,9 prosenttia vuodentakaisesta. Heinä-marraskuussa kasvuvauhti hiljeni 6 prosenttiin.

Kansantalouden tilinpidon ennakkotietojen mukaan koko teollisuuden arvonlisäyksen volyymi oli tammi-syyskuussa 5 prosenttia edellisvuodesta suurempi. Vastaavana ajanjaksona suurten yritysten liikevaihto nousi 6,5 prosenttia. Suurten yritysten liikevaihdon muutos ja teollisuuden arvonlisäyksen volyymin muutos eivät kulje ihan käsi kädessä, mutta liikevaihdon kova kasvu loka-marraskuussa ennakoikin kuitenkin jossain määrin vahvaa arvonlisäyksen kasvua vuoden 2017 viimeiselle neljännekselle.

TEOLLISUUDEN UUSIEN TILAUSTEN ARVO KOHOSI MARRASKUUSSA 15 PROSENTTIA VUODENTAKAISESTA

Teollisuusyritysten uusien tilausten arvo nousi marraskuussa 15,1 prosenttia vuodentakaisesta, kun metalliteollisuuden uudet tilaukset kohosivat 21,4 prosenttia edellisvuodesta. Tekstiiliteollisuudessa tilaukset lisääntyivät arvoltaan 6,7 prosenttia ja paperiteollisuuden uusien tilausten arvo nousi 6,1 prosenttia viimevuotisesta. Kemianteollisuuden tilaukset vähenivät 0,7 prosenttia.

TYÖLLISYYSTRENDI NOUSUSSA...

Työllisyyden vuosimuutos sekä työttömyys- ja työllisyysasteet (%)

	2017					3 kk ¹⁾	2016	Ennuste 2/2017	
	Hei	Elo	Syy	Lok	Mar			2017	2018
Alkutuotanto	5,4	-4,8	-4,9	9,8	4,3	0,6	-7,9	-3,7	-3,0
Teollisuus	3,5	0,3	3,2	-4,3	-1,1	0,6	1,0	0,4	0,1
Rakennustoiminta	11,9	-1,1	11,7	2,8	10,1	2,2	5,7	3,6	1,5
Kauppa	-4,5	-7,0	-5,2	3,3	-1,4	-0,3	1,3	-1,6	0,1
Liikenne	0,4	5,4	0,0	4,7	4,1	1,2	-0,5	0,8	0,5
Rahoitus, liike-el. palv.	0,0	14,1	7,6	0,0	7,4	2,1	-1,2	4,8	1,5
Julk. ja muut yhtk. palv.	2,1	-1,5	-3,3	3,2	4,4	0,5	0,8	1,0	0,7
- julkinen sektori	3,5	-2,8	-2,4	2,7	7,6	0,6	-1,6	1,5	0,5
Työlliset yhteensä	1,2	0,3	0,1	1,9	3,4	0,8	0,5	0,8	0,7
Työvoiman tarjonta	0,9	0,5	0,4	1,0	2,3	0,5	-0,2	0,4	0,3
Tyött.aste, kausitas. sarja	8,5	8,5	8,4	8,3	8,2	-0,5 ²⁾	8,8	8,5	8,1
Työll.aste, kausitas. sarja	69,5	69,6	69,9	70,2	70,4	1,6 ²⁾	68,7	69,4	70,0

¹⁾ Kolmen viimeisen kuukauden keskiarvon muutos edellisestä, %, kausivaihtelusta tasoitettuja työllisyyslukuja.

²⁾ %-yksikköä.

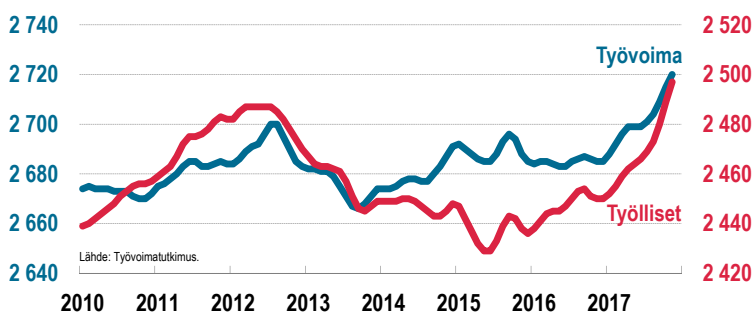
Lähde: Tilastokeskus.

Työllisyys pinkaisi 2 prosentin vuosikasvuun

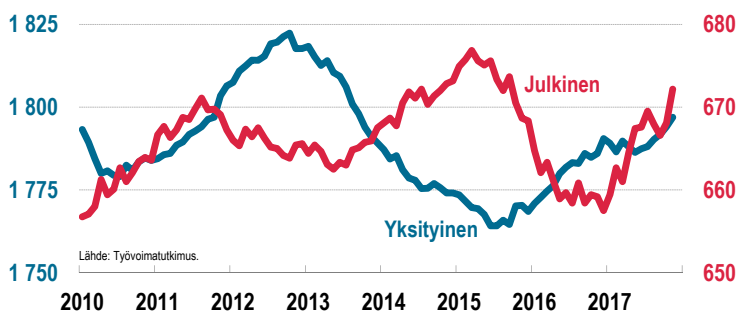
Työllisyystrendi nousi useimmilla alatoimialoilla

Työvoimaa edelleen paljon "reservissä"

Työn kysyntä ja tarjonta, trendi (1 000 henkilöä)

Yksityisen ja julkisen sektorin työlliset, 12 kk, lka summa (1000 henkilöä)

Runsas vuosi sitten käynnistynyt investointi- ja vientiveton kokonaistuotannon kasvu näkyy tuoreimmassa työllisyyslukuissa.

Loka-marraskuussa työllisyyden vuosikasvu kipusi 2,3 prosentin, ja lähiajan talousnäkyminen perusteella vahva työllisyyskasvu jatkuu alkuvuonna.

Kaikilla päätoimialoilla työllisyyden trendi oli syys-marraskuussa nousussa. Työllisyyden elpymisen laajuutta vahvistaa se, että lähes kaikilla 30 alatoimialalla työllisyystrendi nousi.

Loppusyksyllä työllisyysura laski ainoastaan maataloudessa elintarvike- ja metsäteollisuudessa, tukku- ja vähittäiskaupassa, kiinteistöhuollossa ja sosiaalihuollon palveluissa. Näiden työllisyyttä vähentäneiden alojen osuus koko työllisyydestä on 20 prosenttia.

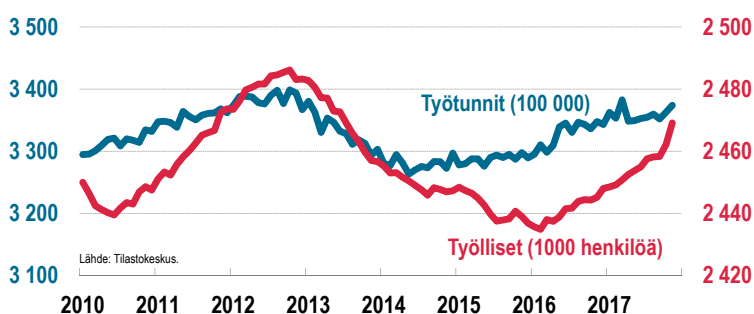
...KAIKILLA PÄÄTOIMIALOILLA

Työpanos, 3 kk, lka (vuosimuutos-%)

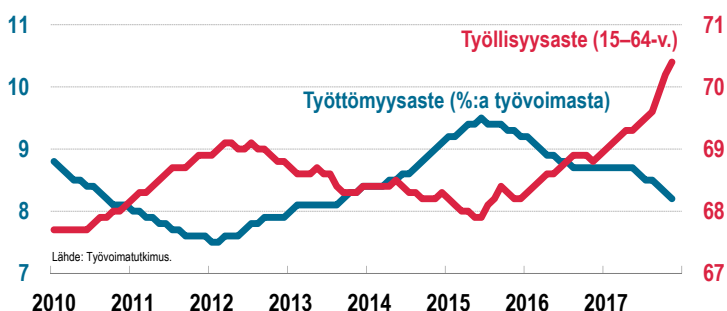
	2017				
	Hei	Elo	Syy	Lok	Mar
Alkutuotanto	-5,5	-3,1	-2,3	0,6	2,4
Teollisuus	4,3	6,8	6,7	2,5	0,3
Rakennustoiminta	3,6	2,3	4,3	3,8	7,3
Kauppa	-3,0	-5,7	-7,7	-6,6	-4,4
Liikenne	-3,2	1,3	0,9	3,7	-0,2
Rahoitus, liike-elämää palv. toim.	6,0	7,2	4,9	5,7	5,1
Julk. ja muut yhtk. pal.	1,3	0,9	-2,2	0,5	2,5
Yhteensä	0,8	1,3	-0,1	0,9	1,6

Lähde: Tilastokeskus.

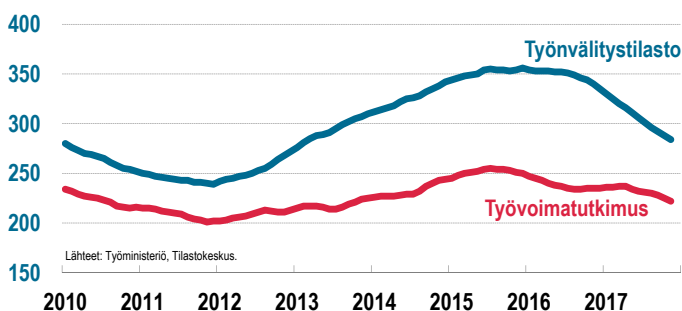
Työlliset ja tehdyt työtunnit, 12 kk, lka summa

Työllisyys- ja työttömyysaste (%)

Työttömyys työvoimatutkimuksen ja työnvälitystilaston mukaan, trendi (1 000 henkilöä)

Työllisyyden kasvuvireen voimakkuutta kuvastaa sekin, että kausitasattu työllisyys nousi kaikissa työaikamuodissa.

Työllisyyden kasvun vanavedessä työvoimaa tuli lisää tarjolle. Työvoiman tarjonta kasvoi syys-marraskuussa 1,7 prosenttia. Lähes puolet työvoiman tarjonnan lisäyksestä selittyi laskeneella piilotyöttömyydellä.

Hallituksen vuoden alusta käyttöönottamien työttömien aktivointitoimet ovat yleisesti ottaen perusteltuja, koska pitkäkestoisien taantuman aikana työnhakunsa keskeyttäneiden määrä kasvoi noin 50 000 henkilöllä.

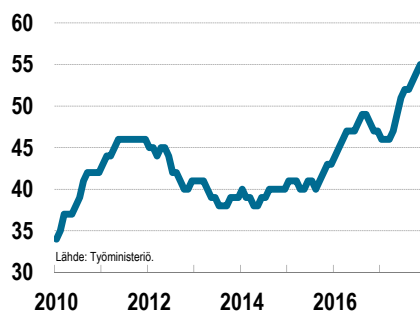
Viime vuonna piilotyöttömien määrä väheni 10 000 henkilöllä, joten "piilossa" olevaa työvoimapotentialiaa on runsaasti.

Onnistuessaan työnhaun aktivointi vahvistaa työn tarjontaa ja nopeuttaa avoimena olevien työpaikkojen täyttymistä.

Aktivointitoimenpiteen tehokkuus on kuitenkin monen tekijän summa, ja siihen vaikuttavat mm. työttömien työkyky ja osaaminen. Työnhakua "vapaaehtoisesti" siirtäneet kyllä aikaa myöten työllistyvät.

Avoimet työpaikat, trendi

(1 000 kpl)

INFLAATIO KIIHTYI ODOTETUSTI MARRASKUUSSA

Hinnat (vuosimuutos, %)

	2017					Ennuste 2/2017	
	Elo	Syy	Lok	Mar	Jou	2017	2018
Euroalue, harmonisoitu	1,5	1,5	1,4	1,5	1,4	1,5	1,5
Suomi, harmonisoitu	0,8	0,8	0,5	0,9	..	0,9	1,3
Suomi, kansallinen KHI	0,7	0,8	0,5	0,8	..	0,8	1,1
Tuontihinnat (tavarat)	8,9	9,3	7,9	8,4	7,9	4,2	-1,2
Kotimarkkinoiden perushintaind.	4,7	5,0	4,4	4,6	4,4	4,5	1,4
Rakennuskustannukset	0,4	0,1	0,1	0,5	0,1	0,3	1,1

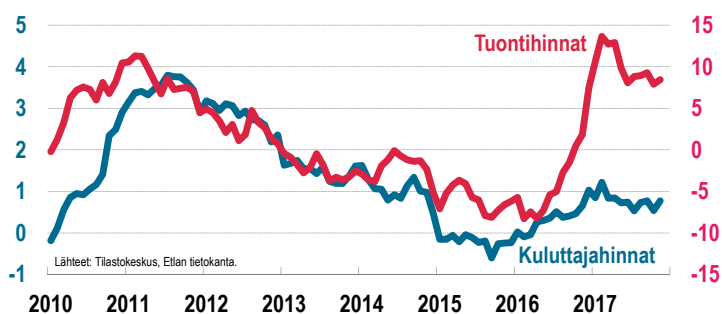
Lähteet: Tilastokeskus, Eurostat ja Etlan tietokanta.

Kuluttajahintainflaatio nousi takaisin 0,8 prosenttiin

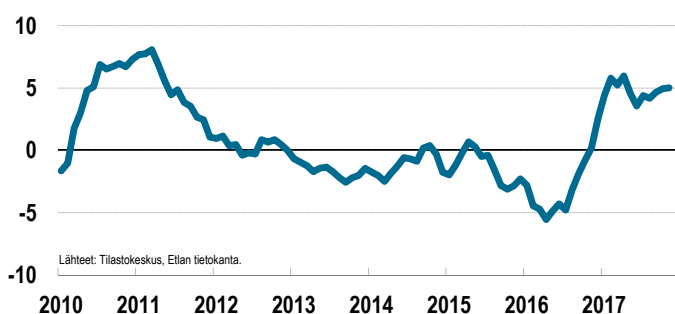
Asumisen ja liikenteen hinnat kontribuovat edelleen eniten vuosi-inflaatioon

Palvelujen hintakehitys nostamassa päätään?

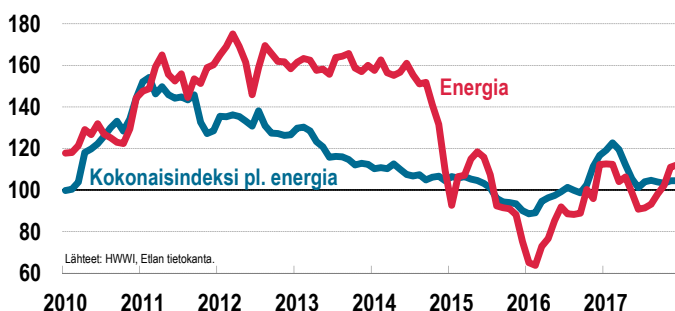
Hinnat (vuosimuutos, %)

Vientihinnat (vuosimuutos, %)

Raaka-aineiden eurohinta (ind 2015=100)

INFLAATIO UUDELLEEN 0,8 PROSENTTIA

Kuluttajahintainflaatio palasi marraskuussa 0,8 prosenttiin, missä se oli syyskuussa. Väliin mahtui lokakuun 0,5 prosentin inflaatiolukema, joka johtui pitkälti raakaöljyn maailmanmarkkinahintojen liikkeistä. Liikenteen hintojen vuosi-inflaatio palasikin nyt 2,4 prosenttiin. Muita keskimääräistä nopeampia inflaatiotahteja nähtiin alkoholijuomien ja tupakan hintaerässä (2,5 prosenttia, mikä johtui yksinomaan tupakan hintojen noususta vuodentakaisesta) sekä ravintoloiden ja hotellien hintaerässä (2,4 prosenttia).

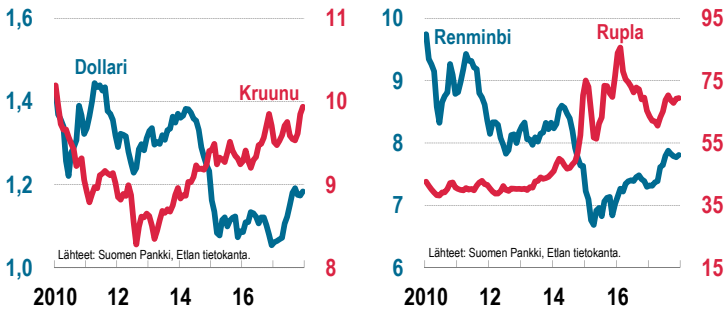
Suurimmat kontribuutiot vuosi-inflaatioon kertyivät kuitenkin edelleen asumisesta ja liikenteestä (0,32 prosenttiyksikköä molemmat). Ravintoloiden ja hotellien hintojen kontribuutio oli 0,17 prosenttiyksikköä. Yleistä hintatasoa alensivat vaatetuksen, elintarvikkeiden, viestinnän sekä kalusteiden ja kotitalouskoneiden hintaerät.

POHJAINFLAATIO EDELLEEN MALTILLINEN...

Kun inflaation kiihtyminen johtui pääasiassa energian hinnoista, ei pohjainflaatio noussut kuin 0,5 prosentista 0,6 prosenttiin. Tällä tasolla se on ollut heinäkuusta alkaen.

Hinnat ja kustannukset

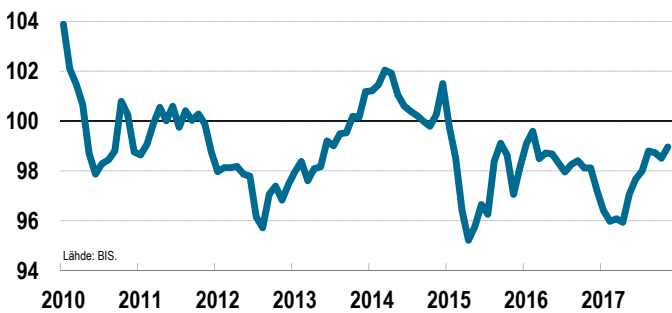
Valuuttakursseja euron suhteen

Kun käyrä nousee, euro vahvistuu.

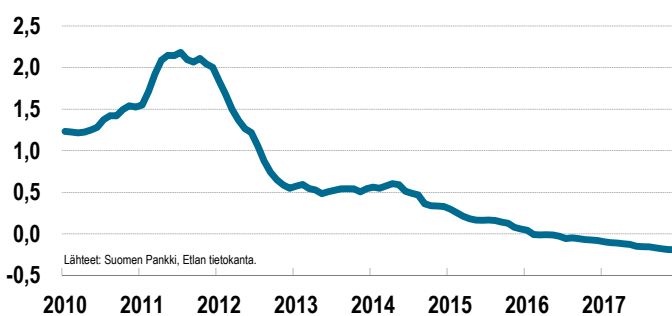
Suomen reaalin efektiivinen valuuttakurssi

(ind 2010=100, laskettu kuluttajahinnoilla)

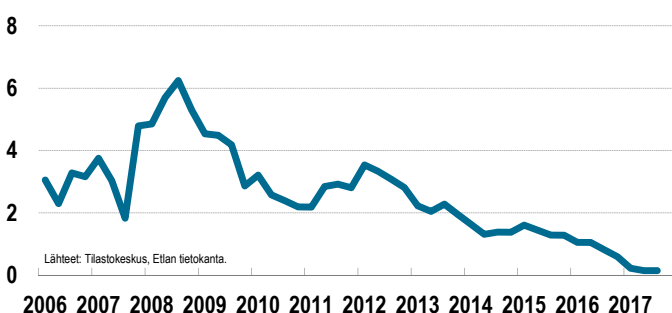

Kun käyrä nousee, valuuttakurssi vahvistuu.

12 kk, Euribor (%)

Nimellinen ansiotasoindeksi (vuosimuutos, %)

... MUTTA PALVELUJEN HINTAINFLAATIO KIIHTYI

Asumisen hintainflaatio hidastui syys-lokakuun 1,0 prosentista marraskuun 0,6 prosenttiin. Muiden palvelujen inflaatio kiihtyi 1,7 prosenttiin, mikä voi ennakoita kotimaisten inflaatiopaineiden virkoamista.

RAAKAÖLJYN HINTA NOUSI JOULUKUUSSA

Joulukuun lopussa raakaöljyn dollarihinna oli 5 prosenttia korkeampi kuin marraskuun lopussa. Euro vahvistui dollarin suhteen reilun prosentin. Raakaöljystä tulee siten hieman nostetta joulukuun inflaatiolukemaan.

Muiden kuin energiatuotteiden osalta raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat (HWWI) olivat euroissa joulukuussa samalla tasolla kuin marraskuussa ja 10 prosenttia alemmat kuin vuosi sitten.

Tammikuussa hintoja nostaa mm. alkoholijuomien hyödykeverojen nostaminen.

Kuluttajahinnat (indeksipainot 2017) (vuosimuutos, %)

	2017			
	Elo	Syy	Lok	Mar
Kokonaisindeksi	0,7	0,8	0,5	0,8
Elintarvikkeet ym. (13,1 %)	-0,1	-0,4	-0,3	-0,3
Alkoholi ja tupakka (4,7 %)	2,8	2,6	2,6	2,5
Vaatetus ja jalkineet (4,6 %)	-2,9	-1,8	-2,2	-1,9
Asuminen ym. (25,0 %)	1,5	1,6	1,4	1,3
Kalusteet, kodinkoneet (5,4 %)	-1,1	-1,3	-1,2	-1,4
Terveys (5,3 %)	1,6	1,6	1,0	1,1
Liikenne (13,4 %)	2,4	2,7	0,9	2,4
Viestintä (2,5 %)	-1,3	-2,2	-1,1	-1,6
Kulttuuri, vapaa-aika (11,1 %)	-1,2	-1,0	-0,5	0,0
Koulutus (0,4 %)	1,6	1,8	1,8	1,8
Ravintolat ja hotellit (7,0 %)	2,3	2,1	2,4	2,4
Muut (7,5 %)	0,3	0,4	0,2	0,4

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

HALLITUKSEN KÄDENJÄLKI NÄKYY –

Valtiontalous

	2017				12 kk	2016	Ennuste 2/2017	
	Elo	Syy	Lok	Mar			2017	2018
Valtiontalous, mrd. eur								
- tuloylijäämä	0,3	-0,1	-1,0	-0,7	-3,9 ¹⁾	-4,2	-3,4	-2,7
Budjettitalouden velka, mrd. eur	104,6	102,4	103,4	106,1		102,5	106,9	110,1
Valtion verotulot, %-muutos	10,0	0,0	-0,7	-30,4	-5,1 ²⁾	4,6	2,6	3,0
- välittömät verot	-14,5	4,9	-2,3	-69,8	-20,2 ²⁾	6,7	5,3	4,1
- välilliset verot	22,4	-1,9	-0,1	10,6	2,1 ²⁾	3,8	1,4	2,5
Julkisten toimialojen palkkasumma, %-muutos	0,4	0,1	1,4		-1,1 ²⁾	-0,2	-1,1	-0,1

¹⁾ 12 kuukauden liukuva summa, mrd. euroa. ²⁾ 12 kuukauden liukuva summa, %.

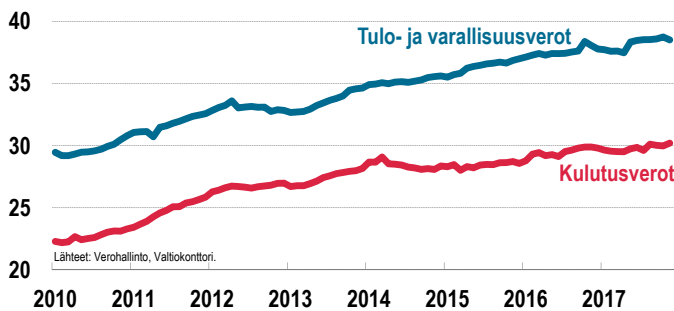
Lähde: Tilastokeskus.

Julkkiset kulutusmenot laskussa

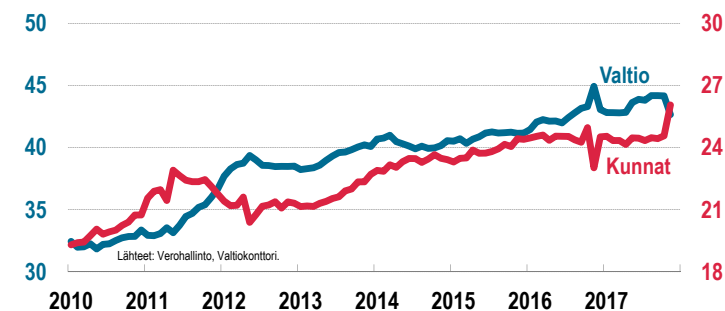
Sosiaalimenot ennätyslaskussa kasvussa

VM arvioi menojen kasvaneen 0,8 prosenttia vuonna 2017

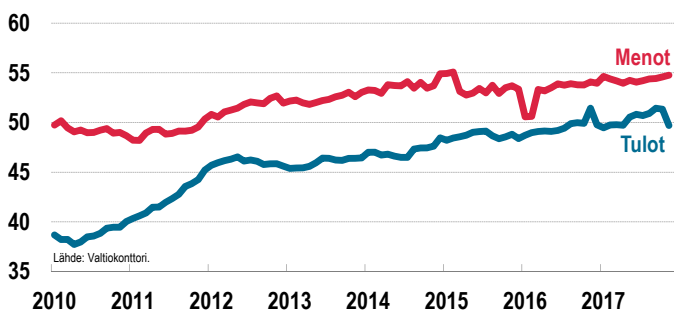
Välittömän ja välillisen veron tuotto, 12 kk, summa (mrd. euroa)

Valtion ja kuntien verotulot, 12 kk, summa (mrd. euroa)

Valtion tulot ja menot ilman sijoituksia, 12 kk, summa (mrd. euroa)

Tilastokeskuksen joulukuussa julkaiseman neljännesvuositilinpäivityksen mukaan julkisyhteisöjen kokonaismenot supistuvat vuositasona (2016/IV–2017/III) 0,8 prosenttia. Menojen putoaminen oli historiallista, sillä vastaavaa ei ole koettu kertaakaan vuoden 1975 jälkeen.

Julkkiset kulutusmenot vähenivät vuodentakaisesta 0,8 prosenttia. Edellisen kerran julkinen kulutus supistui suuren laman vuosina 1992–1993.

Tukipalkkiot ja tulonsiirrot (mm. ulkomaille) sekä korkomenot supistuvat yhteen laskien 10 prosenttia, mikä on nykymuotoisen tilastohistorian suurin pudotus.

Julkkisyhteisöjen investointimenot lisääntyivät 3 prosenttia. Sosiaalietuuksia ja

JULKISET MENOT LASKUSSA

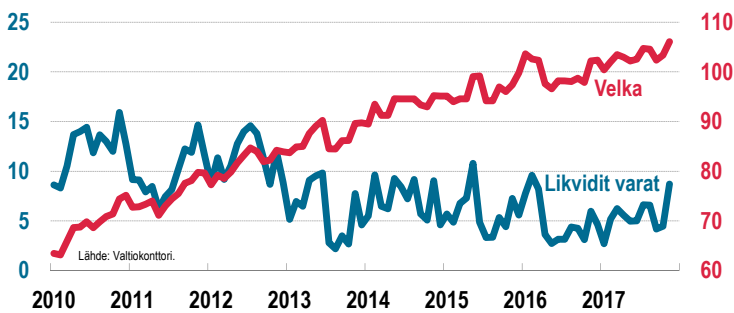
Julkisyhteisöjen kulutuksen ja investointien volyymi (% ed. vuodesta)

	2016*		2017*			Qt/ Qt-1 ¹⁾	2016* I-IV	Ennuste 2/2017	
	III	IV	I	II	III			2017	2018
Julkinen kulutus	0,9	2,1	-0,3	-0,3	1,8	1,1	1,2	0,4	0,4
Julkiset investoinnit	9,6	6,9	0,2	-4,3	-0,4	0,5	3,9	-0,6	2,3

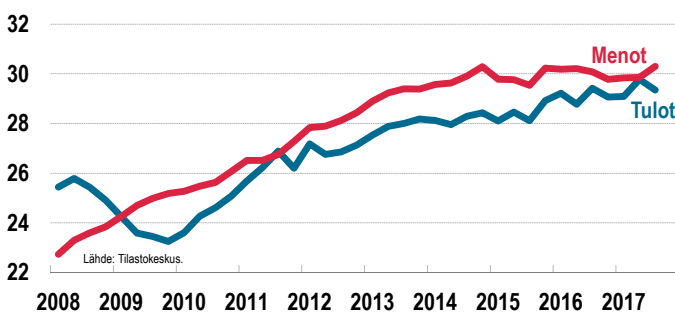
¹⁾ Kausitasoitettu %-muutos ed. vuodesta.

Lähde: Tilastokeskus.

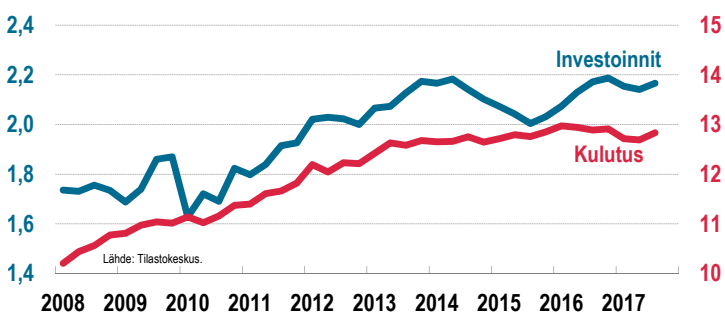
Valtion velka ja likvidit varat (mrd. euroa)

Julkisyhteisöjen tulot ja menot, kausitasoitus (mrd. euroa)

Julkinen kulutus ja investoinnit, kausitasoitus (mrd. euroa)

-avustuksia myönnettiin 1,5 prosenttia vuodentakaista enemmän. Tätä pienempi kasvuluku löytyy vuodelta 1996.

Valtiovarainministeriön joulukuun talouskatsauksen mukaan julkisyhteisöjen kokonaismenojen arvioidaan kasvaneen viime vuonna 0,8 prosenttia.

Mikäli tilastokeskuksen I–III neljänneksen ennakkotiedot pitävät kutinsa, niin ministeriön arvion toteutuminen edellyttää IV-neljänneksen vuosikasvuksi peräti 5 prosenttia.

Ministeriön verkkosivuilla julkaistun seuranta-aineiston mukaan valtion menojen vuosikasvu kiihtyi loka-marraskuussa 7 prosenttiin. Sosiaaliturvarahastojen menot kohosivat vajaat 3 prosenttia ja kuntien arviolta 1,5 prosenttia. Näillä kasvuluvuilla päästään ministeriön 0,8 prosentin kasvuarvioon.

Julkisten menojen kehitysarvio saattaa muuttua vielä paljon, sillä joulukuun luvut puuttuvat, ja kuntien IV neljänneksen menoista voidaan esittää valistunut arvio.

Vuoden 2017 ennakkotiedot koko julkisen talouden tilasta julkistetaan maaliskuun puolessa välissä.

Yhteenveto talousennusteista

Talousennusteet vuodelle 2017 (%-muutos, ellei toisin mainittu)

	Etla 19.09.	PT 20.09.	PTT 26.09.	SP 18.12.	VM 19.12.	HB 10.10.	Nordea 06.09.	OP 20.11.	Danske 19.12.	Komissio 09.11.	Med	Min	Max
Bkt	2,9	3,6	3,0	3,1	3,1	3,3	3,0	3,2	3,1	3,3	3,1	2,9	3,6
Tuonti	3,7	5,7	6,5	2,2	3,5	5,0	5,3	6,0	3,5	6,6	5,2	2,2	6,6
Vienti	5,8	9,0	8,5	8,4	6,8	7,0	7,7	8,5	8,1	9,0	8,3	5,8	9,0
Kulutus	1,8	1,4	1,5	..	1,3	1,7	..	1,6	1,4	..	1,6	1,3	1,8
- yksityinen	2,1	2,0	2,2	1,9	1,8	2,3	1,5	2,0	1,8	2,0	2,0	1,5	2,3
- julkinen	1,1	0,0	0,0	0,5	0,1	0,5	0,3	0,5	0,3	0,7	0,4	0,0	1,1
Investoinnit (SP: yksit.)	6,6	7,6	7,3	11,2	5,6	7,5	8,4	8,0	8,9	6,9	7,6	5,6	11,2
Varastojen muutos (kontr.)	-0,2	-0,3	..	-2,2	..	..	-0,5	..	..	-0,2	-0,3	-2,2	-0,2
Kokonaiskysyntä	3,5	4,1	..	4,9	3,0	..	..	..	..	..	3,8	3,0	4,9
Kuluttajahinnat (EC: harm.)	0,8	0,8	1,0	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	0,8	0,9	0,8	0,7	1,0
Työttömyysaste, %	8,5	8,6	8,5	8,6	8,6	8,5	8,6	8,6	8,5	8,6	8,6	8,5	8,6
Ansiotaso	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	..	0,2	0,1	0,3
Teollisuustuotanto	4,5	..	..	..	4,6	5,0	4,2	..	..	..	4,6	4,2	5,0
Vaihtotase / bkt, %	0,5	..	-0,7	0,0	-1,2	-0,5	-0,9	-0,2	0,0	-1,1	-0,5	-1,2	0,5

Talousennusteet vuodelle 2018 (%-muutos, ellei toisin mainittu)

	Etla 19.09.	PT 20.09.	PTT 26.09.	SP 18.12.	VM 19.12.	HB 10.10.	Nordea 06.09.	OP 20.11.	Danske 19.12.	Komissio 09.11.	Med	Min	Max
Bkt	2,0	2,5	2,6	2,5	2,4	2,0	2,0	3,0	2,3	2,7	2,5	2,0	3,0
Tuonti	2,1	4,6	6,0	3,4	3,5	3,3	2,1	6,5	4,5	4,1	3,8	2,1	6,5
Vienti	3,1	6,0	6,5	3,8	4,5	4,0	2,9	7,5	4,0	5,7	4,3	2,9	7,5
Kulutus	1,2	1,1	2,0	..	1,3	1,2	..	1,7	1,5	..	1,3	1,1	2,0
- yksityinen	1,5	1,5	2,4	1,8	1,6	1,5	1,3	2,3	2,0	1,8	1,7	1,3	2,4
- julkinen	0,4	0,3	1,0	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,4	0,3	0,4	0,3	1,0
Investoinnit (SP: yksit.)	1,5	4,0	4,3	5,8	4,1	3,3	3,2	6,0	4,5	4,4	4,2	1,5	6,0
Varastojen muutos (kontr.)	0,3	0,2	..	0,0	..	..	0,2	..	..	-0,2	0,2	-0,2	0,3
Kokonaiskysyntä	2,0	3,1	..	..	2,5	..	..	..	..	..	2,5	2,0	3,1
Kuluttajahinnat (EC: harm.)	1,1	1,4	1,3	1,0	1,4	1,2	1,0	1,3	1,2	1,3	1,3	1,0	1,4
Työttömyysaste, %	8,1	8,3	7,9	8,2	8,1	8,1	8,3	8,0	8,0	8,3	8,1	7,9	8,3
Ansiotaso	1,7	1,9	2,2	2,3	2,0	1,5	1,1	2,0	1,8	..	1,9	1,1	2,3
Teollisuustuotanto	2,9	..	..	..	2,7	2,0	3,0	..	..	..	2,8	2,0	3,0
Vaihtotase / bkt, %	0,7	..	-0,4	0,0	-1,3	-0,4	-0,8	0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-1,3	0,7

Talousennusteet vuodelle 2019 (%-muutos, ellei toisin mainittu)

	Etla 19.09.	PT	PTT	SP 18.12.	VM 19.12.	HB 10.10.	Nordea 06.09.	OP	Danske 19.12.	Komissio 09.11.	Med	Min	Max
Bkt	1,8			1,6	1,9	1,1	1,5		1,9	2,4	1,8	1,1	2,4
Tuonti	2,5			2,9	3,6	1,1	2,4		3,5	3,4	2,9	1,1	3,6
Vienti	3,9			3,5	4,5	1,5	3,8		4,0	5,2	3,9	1,5	5,2
Kulutus	0,9			..	0,9	0,8	..		1,1	..	0,9	0,8	1,1
- yksityinen	1,2			1,3	1,3	0,9	1,4		1,5	1,6	1,3	0,9	1,6
- julkinen	0,4			0,1	0,1	0,5	0,4		0,2	0,1	0,2	0,1	0,5
Investoinnit (SP: yksit.)	2,7			3,2	4,1	1,7	1,0		3,5	3,0	3,0	1,0	4,1
Varastojen muutos (kontr.)	-0,1			0,0	..	..	-0,1		..	-0,2	-0,1	-0,2	0,0
Kokonaiskysyntä	2,0			..	2,2	..	..		..	..	2,1	2,0	2,2
Kuluttajahinnat (EC: harm.)	1,6			1,3	1,5	1,4	1,3		1,4	1,7	1,4	1,3	1,7
Työttömyysaste, %	7,8			7,9	7,7	7,9	8,0		7,7	8,0	7,9	7,7	8,0
Ansiotaso	1,9			2,3	2,0	1,7	1,4		2,0	..	2,0	1,4	2,3
Teollisuustuotanto	3,1			..	3,0	0,3	2,5		..	..	2,8	0,3	3,1
Vaihtotase / bkt, %	1,5			0,0	-1,3	-0,5	-0,6		0,2	0,4	0,0	-1,3	1,5

ETLA

SUHDANNENÄKYMÄT

ETLA – Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Arkadiankatu 23 B

00100 Helsinki

Puh. 09-609 900

www.etla.fi